

అక్షరము

౧

యత్తమనాదకకణానామైత్యైతన్ || రేతఃచింతితే || లభాత్రాధాతా వల్లి న్నవ్యవక తావల్లి దశవి శిష్ట
నిత్యోవశ్చేదకతాకప్రతియోజితాకానాం శ్రుతియోజితా వల్లిరకం వల్లిన్న సామానాదకకం సేవ్యైకై విశిష్టా భామో
భయంభావమావాయ న క్షత్రంజే గణమనంబు శంభవా దు త్రోకం భావతానా నువతత్త్వైః || లవస్థైరకతా
శ్చ వల్లిరనివేద్యైతా తివేన్న శ్రమనియతాభావా నా వై శివనధూమాభావశ్చ భూమవప్రతిత్తవిశిష్టవత్సానధ్వవల్లి
న్నతా మానాదకకణానాం తావల్లిరకం వల్లిన్న సామానాదకకం సేవ్యైకై విశిష్టా భామో
మేవక్రమేయత్త్వాదనా న్నామాద్యభావతయం లభాత్రాధాతా వల్లి న్నవ్యవక తావల్లి దశవి శిష్ట
నాదికరణాత్తావిలి రేత్రా వి యోజితైశ్చైవ శ్రుతియోజితైశ్చైవ సేవ్యైకై విశిష్టా భామో
సభానాం యశ్చయోజితైశ్చైవ శ్రుతియోజితైశ్చైవ సేవ్యైకై విశిష్టా భామో
నుసేమే సేయతాభావైశ్చమతిభావై నవక్రమభావసేవ వక్రమైవ భావతయం హిమనమానాది
కకణానాం తావల్లిరకం వల్లిన్న సామానాదకకం సేవ్యైకై విశిష్టా భామో

~~అక్షరముననుసరించువాం~~ పాపాపానాప్యేక్షమేతి నకుమహాతిష్ఠితిః॥ అథాత్రహేత్వ
 దక్షరణావృత్తిమభావనశ్చేనకుంబంధేనక్షరంబంధేనకుత్రావాన్త్రమేయత్వాదిత్యాలవృత్తి
 రితివేద్యనివేషిష్యతాభావనాద్యక్షరద్వితావత్పాత్రియదివక్ష్యతేయోగమత్రాబాధింప్రతియేన
 నంబంధేనక్షరక్షరకంజ్ఞానంబుకొనితి నకుంబంధేనెతివేష్యతేతదానంత్రావాన్త్రమేయత్వాది
 తత్వాద్యవృత్తిరితివేద్యనాధ్యవక్ష్యతేనకుంబంధేతరనాధ్యవక్ష్యతేయోగకంబంధావక్ష్యతేవృత్తిత్వ
 కులనికానక్షరంబుదోషః ప్రదుమాదధాతికలకధేయం॥ ॥ బృహస్పతిమహానాథకరణాగ్ని
 వక్ష్యమానకసాధ్యనిష్కప్రతియోగకానవక్ష్యతేనకుంబంధావక్ష్యతేనకుంబంధావక్ష్యతేనకుంబంధావక్ష్యతే
 ॥ ॥ క్షేపితమహానాథకరణంబునక్షరంబుదోషః తదానంత్రావాన్త్రమేయత్వాదిత్యాలవృత్తి
 నాగ్నింక్షేపితయోగకాయః ప్రవక్ష్యతేనకుంబంధావక్ష్యతేనకుంబంధావక్ష్యతేనకుంబంధావక్ష్యతే
 క్షేత్రంక్షేపితయోగకంబునక్షరంబంధావక్ష్యతేనకుంబంధావక్ష్యతేనకుంబంధావక్ష్యతేనకుంబంధావక్ష్యతే
 ॥ ॥ క్షేపితమహానాథకరణంబునక్షరంబుదోషః తదానంత్రావాన్త్రమేయత్వాదిత్యాలవృత్తి
 నాగ్నింక్షేపితయోగకాయః ప్రవక్ష్యతేనకుంబంధావక్ష్యతేనకుంబంధావక్ష్యతేనకుంబంధావక్ష్యతే

విద. జీనాస్తిత్యైరాత్రుననున మోస్యేవేత్యేతేగా దూపణాం తరమాహు ॥ ५ ॥ సావిత్రయ్య
 త్రిపురూప విశేషణానుకూదానెనామానాదికరం ॥ సాత్త్వికైవావాదేక విశేషణాప్రపేషేనా
 చరవిశేషణా సాత్త్వికైవప్రయ్యైస్త్వేన సేతామం తత్యేనేన కూచ్యతే తివకం ॥ తివేచ త్యత్య
 త్యే సావిత్రయ్య ప్రతత్యానుక్తా విషయతానంబంధేన పుపవన్తి త్యేన్యతావైచిత్యేనాత్యా
 శయాచప్రతియోగతాన్యప్రతియోగతావైప్రసిద్ధిరతేగాత త్యాభ్యుదయే తతాచమ
 త్యేన మహావాపేయ్యప్రతియోగతాయా : త చ న్యతావైచిత్యప్రతియోగ సామానాదిక
 రం ॥ తావైచిత్యం ఇతి ప్రస్తుత్య చప్రతియోగతం ॥ ५ ॥ త్రిపురైవేవేవేత్యే తేకర్తృణా ॥ త్రిపురైవేవేవే
 ట్టి త్రిపురైవే
 ట్టి ప్రత్యేత్యే త్రిపురైవే
 దశనాధరతావైచిత్యేనానామానాదికరం ॥ ५ ॥

అ॥ వ॥
నా॥

తననాధిపతయే నమః తుష్టమానాధిపకేరణే త్యది॥ అత్రయ త్తమానాధిపకేరణా
ఇత్యనుక్తే అయమాత్మాజ్ఞా నాదిత్యాహృతావృతయూవదంతనతసేలూత్తత్తనా
మాన్యాభావసేలవ్యాఖ్యతాఘటకసమవాసిసంబంధేనత్ర తియోగసాధికరణే
నాపిసంబంధేన అవతరమానత్వావవ్యాఖ్యేః అత్యోయ త్తమానాధిపకేరణా ఇత్య
క్తం సమానకాలనత్వాదిసంబంధసేలవృత్తసనియామకత్వాత్తేనాపిసంబంధేన
లూత్తత్తనామాన్యాభావసేలప్రతితియోగసాధికరణే అవతరమానత్వాత్
నచక్రే తుష్టమానాధిపకేరణా ఇత్యనుక్తాదాసేవప్రీమాధూమాదిత్యాహ

ధూమధ్వంసాభావాభావమూదాయావ్యాధిశంభవాత్కథమయమాత్మాజ్ఞానా
దితేతావత్తర్కంతామనునకణమితివాచ్యం॥ స్వవిశిష్టహితృధిశ్చకణాదభినవే
శేవవత్తవ్యాధిః తస్మైతదనిదేశియోభయభావేభయమాత్మాజ్ఞానాదిత్యాదా
వితలవ్యాధిశతస్తత్పరిత్యాగాత్॥ నస్తివమదిహేతునమానాధికరణాఇతల
శబ్దేయ్యథానంప్రత్యక్షాభావస్యాపేక్షితయోగుధిశ్చకణేనమానకాలనత్వాది
నానంబంధిత్వనంభవాదితిమైవరయభానంబుదేశిలప్రేయ్యథానం॥ వృత్తిత్వని
దేశాభిప్రాయేనాప్రశంబత్కణాంతరత్వాత్॥ కింపగననాభావాభావస్యయావదం

తన తనకులకు కృత్యవశమనకా తన తన దిశంబుంధే నప్రతియొగలది కరణకుంబు కది
త్రొమ్ ॥ ఎ నా పి వలది కరణ దేహ వచ్చి న్నా భావం లక్షణకుంబు దిక్రతియొగల వృత్తి శ్లేష్మ
దిగ్రంథానుకు కృతిః ॥ నచ న మూనకా తన వ్రంజా లి కకుంబుంధే న త వది కరణి కాలిక
కుంబంధే న వ త మూన త్రం వ వంబ కాలిక కుంబంధే న గన నా ది వృత్తి మత్తా నభ్యుద
గమి గన నా ది స్కుంబంధి వ్రం నకుంభ వత్రి గన నా దిః కాలిక కుంబంధే న వృత్తి మత్తమ
గెత్త తలకుంబంధి వ్రం న్నా కాలిక కుంబంధి వ్రం న్నా వ్రం న్నా వ్రం న్నా వ్రం న్నా వ్రం న్నా వ్రం న్నా
మాదా యలక్షణకుంబు వ్రం న్నా వ్రం న్నా వ్రం న్నా వ్రం న్నా వ్రం న్నా వ్రం న్నా వ్రం న్నా వ్రం న్నా

తదవస్థ్యేవేతివాప్యంశ్చవిషయకజ్ఞానవిషయత్వాదనంబందేనాపిసంబంధిత్వం
భవాన్|| నచతాదృశశశనస్థికుంపాభావమాహాయాగంభవకంభవేశభవవ్యాప్తి
రిత్యుక్తంతాదృశాభావవాకణాథంప్రతిమత్వదేశిఎవాభావేయక్తఃనతుహేతు
గమానాదికరణోపర్యంతమితితాత్పర్యాహంకాంతకంబందేనశశశశప్రతిమత్వ
మతేవ్యసంభవోనకంభవతీతిధ్యాయం|| కేచిత్తరేప్రతికరణగంబంధిత్వనివేశేహే
ప్రతికరణావశేదేనత్రుయోసగగంబంధిత్వమేవనివేశంనతుప్రవృత్తిస్థానికవికారం
యోసాభావకాథలకేకవికారంయోసాత్మకాభావశశకవికారంయోసాభావరూప

ప్రతియోగం చిరకరణం కర్మజ్ఞాన విషయ త్వాది నానంబం ధత్తే నావ్యాఖ్యం భావం
 తథాపి వాచ్యతాది శాధకేన మానాదికరణధర్మ వస్తునగనా భావాభావం విక
 మానామైవ లక్షణం నతేభావతే తే ప్రధికరణావస్థాదేన యినకేన త్వంబంధేనకంబం
 ౧. ప్రకర్తాది తిప్రతియోగం వృత్తి శ్చేత్యనంధవతారానువత్తత్వం ౨. తిప్రత్తిమత్తనవే
 మానకం శనమేత్యం నవ్యాన విషయ త్వాదీనాంకంబం ధత్తాయా బ్రహ్మకర్మకత్త
 కథేతేతామానాదికరణం ధర్మకరణాధిక్యమి త్యేతి ౩. నవ్యా త్తప్రకామానాభావకర
 విప్రత్తేషామో భయత్వం స్థితేన కర్మలూ తనవత్తమా నత్తాయ త్తమా నాదికరణా ఇ ధ్మ

ప్రతియోగం చిరకరణం కర్మజ్ఞాన విషయ త్వాది నానంబం ధత్తే నావ్యాఖ్యం భావం

వ్యాఖ్యవృత్తిధర్మవన్నిన్న సుయోగ నితాళవకడినవృత్తిధర్మభావనల వన్ని వకవృ
నిరుక్తైః కలిశే నాంకైః త్వాం ॥ నవ్యవంకతిధామ వావర్త్యైః త్వాం దౌవంకైః త్వాం ధూమంభా
వకావర్తైః తియోగకమం నాభికరణత్వాదతివ్యాప్తిః వచనయోగీంశ్చైవ త్వాం భావకావర్తైః
శయనం తకావర్తైః తియోగీంశ్చైవ త్వాం భావకావర్తైః తియోగీంశ్చైవ త్వాం భావకావర్తైః
యోగకావర్తైః తియోగీంశ్చైవ త్వాం భావకావర్తైః తియోగీంశ్చైవ త్వాం భావకావర్తైః
కభవత్వైః తియోగీంశ్చైవ త్వాం భావకావర్తైః తియోగీంశ్చైవ త్వాం భావకావర్తైః
సుతావర్తైః తియోగీంశ్చైవ త్వాం భావకావర్తైః తియోగీంశ్చైవ త్వాం భావకావర్తైః
నీధూమంభావకావర్తైః తియోగీంశ్చైవ త్వాం భావకావర్తైః తియోగీంశ్చైవ త్వాం భావకావర్తైః
భావకావర్తైః తియోగీంశ్చైవ త్వాం భావకావర్తైః తియోగీంశ్చైవ త్వాం భావకావర్తైః

[illegible]

[illegible]

[illegible][illegible]

గాధకంఠాత్పాతజ్జులక్ష్మవాత్పాదకరణాప్రసాదాల్లవ్యాధిసంబంధము ॥ ౧౪ ॥ నానుభవంబానంబుధునింతి
 వాప్యవైశిష్ట్యవ్యాధివృత్తిధర్మసంబంధప్రతియోగితానిదితద్భిరణంబునాతకాత
 వంఠెనదివ్యాధిసంబంధమువిశిష్టావయవదాంబువ్యాధిమూలమునా
 యావ్యాధిశుభిష్టావయవదాంబునయేనననంబంధేనవృత్తిత్రంజినజినకంబంధే
 నవృత్తివైశిష్ట్యంబంధం॥ ౧౫ ॥ తినక్షంఠఃకాలత్వాదిత్యజాతదశాంతినంబంధేననాధునమానాదేశకణాగిరక్షంధత్తా
 త్వభావశక్తిమందునుయొకత్వవైశిష్ట్యకాలకంబంధేనవృత్తివైశిష్ట్యకాలకనిభూతశ్చందావక్షిణీపత్రతొమ్మిది
 మానాదేశకణాగిరక్షంధత్వవైశిష్ట్యకాలకంబంధేనవృత్తివైశిష్ట్యకాలకంబంధేనవృత్తివైశిష్ట్యకాలకంబంధేన
 రూపకంబంధేనవృత్తివైశిష్ట్యకాలకంబంధేననాధునమానాదేశకణాగిరక్షంధత్వవైశిష్ట్యకాలకంబంధేన
 ననననాధునమానాదేశకణాగిరక్షంధత్వవైశిష్ట్యకాలకంబంధేనవృత్తివైశిష్ట్యకాలకంబంధేన
 కనంబంధేనవృత్తివైశిష్ట్యకాలకంబంధేననాధునమానాదేశకణాగిరక్షంధత్వవైశిష్ట్యకాలకంబంధేన॥

చంజనా శ్రుగణాధిపతయినమః॥ ఇంద్రవరదల్లశ్యామ మిందిరానందకేంద్రం॥ పు
న వారజనమందారంపందేహంయదునందనం॥ యత్సమానాధికరణే
తాద్రుత్రయత్సమానాధికరణాంతలనుక్తే అయమాత్మాజ్ఞానా
దితాదౌతాత్వఫలయావదంతనతస్యేత్రాత్మత్వసామాన్యభావసే
వ్యవకతాఘటకనమవాంసుంబంధేనప్రతియోగళధికరణే
క్షిణాపిసంబంధేనప్రవర్తమానత్వాదవ్యాప్తిః అత్యాయత్సమానా
ధికరణాంత్యక్తంసమానకాలనత్వాదిసంబంధేనప్రవృత్తనియా

మ క్షతాత్మనా విసంబంధిన లూత్త నామాన్యభావ సలత్త తి యో
 నలది కేరణే అవతః మాన త్తాత్మన జత్త తి యో నలది కేరణ సం
 బంధి త్త నివేశిస్తేవ అవృత్తి వారణ సంభంధీ వి యత్త మానా
 ది కేరణా ఇతల సలవృత్త్యుత్తరణి తివా జ్జలం న ననా భావాభా
 వ సలయావదం తనః తనల స వత్త్రైవ సమా నకాలినత్త స
 బంధినప్ర తియో నలది కేరణ సంబంధి త్తా త్త వి నా పివల
 ది కేరణ థ రా వజ్జి న్నా భావం లక్షణ సంభంధీ ప్ర తియో నలవృత్తి

క్షతాత్మనా
 విసంబంధిన
 లూత్త నామాన్యభావ
 సలత్త తి యో
 నలది కేరణే
 అవతః మాన
 త్తాత్మన జత్త
 తి యో నలది
 కేరణ సం
 బంధి త్త ని
 వేశిస్తేవ
 అవృత్తి వారణ
 సంభంధీ వి
 యత్త మానా
 ది కేరణా
 ఇతల సలవృత్త్యుత్తరణి
 తివా జ్జలం
 న ననా భావాభా
 వ సలయావదం
 తనః తనల స
 వత్త్రైవ సమా
 నకాలినత్త స
 బంధినప్ర
 తియో నలది
 కేరణ సంబంధి
 త్తా త్త వి నా
 పివల
 ది కేరణ థ రా
 వజ్జి న్నా భావం
 లక్షణ సంభంధీ
 ప్ర తియో నల
 వృత్తి

చంజీచం॥ నజేనమానకావనత్తం కాలికనంబం ధేనవదధికరణో కాలికనంబం తస్మా

౧ ధేనవదమానత్తం ఎవంజ కాలికనంబం ధేనగగనాదేవ్యుత్తమత్తా
నభ్యవగమేగగనాదేన్ద్రంబం ధిత్తం ననంభవతిగగనాదోఃకాలి
కనంబం ధేనవ్యుత్తమత్తమంశక్యతనంబం ధిత్తన్ద్రకాచిత్తప్రతి
యోగలధికరణవ్యుత్తత్తనివేశివిగగనాభావాభావమూదాయ
లక్షణానమన్వయనంభవీప్రతియోగలవ్యుత్తజ్జేత్యాదిగ్రంథా
వతారానువపత్తిః తదవజ్జేలదిలివాచేలంబ్దవిష్వయకజ్జాన

విషయ త్వాదిసంబంధేనావి సుంబం ధిత్తసంభవా తనతే తావ్యశగ
గనస్టేరూపాభావమాదాయం సంభవ సంభవేకథమవ్యాప్తిరిత్యు
క్తం తావ్యశాభావసంభవారణాత్తనవృత్తిమత్తనివేశవవాభావ
యుక్తః నత్తహేతుసమానాధికరణత్వవరలం తమితితాత్పర్యా
తోవం కాలికేసంబంధేనగననసంభవృత్తిమత్తమతీవసంభ
హీనసంభవతీతిధీలయంనన్తాత్తనామానాభావనా
విలూత్తవ్యహోభయత్తావచ్ఛిచినన్తాత్తనవత్తమానన్తావ

చంజాచు॥ త్రమానాధి కేశరణా ఇత్యనుక్తా వపి నావ్యాప్తిః వ్యాసజ్యోతిర్దర్శావజ్ఞాతః
 ౨ వృఅనుయోగితాకేవకదేశవృత్తి ధర్మాభావశులవజ్ఞాదకత్వనిరు
 క్తజగదశనాం నికృతత్వాత్తాత్మజీవం సతి ధూమవావహ్నిరిత్యాదా
 బవంతి త్రాధూమాభావశ్యావిప్రతియోగినమానాధి కేశరణ త్వాదతివ్యా
 ప్తిః బవమయోగిసాలకౌనలత్వాభావశులతావృశయావదంతగతశ్చ
 పి అయోగిసాలకేభ్యోభియత్నావజ్ఞాదేనలయోగిసాలకౌనలత్వరూప
 పీత్రలియోగశధి కేశరణి అయోగిగోలకేవతమానత్వాదితివాచ్యం

సం ౪

[illegible]

౧౧౫౫-౧౧౫౬ తయూ తత్త్రతియోని జనానలత్తనలవ్యాసజలవృత్తి ధర్మావజ్ఞిన్నాదిక రణతావతిప్రభు
 నిత్యేనత్తినజనలత్తకూత జనానలత్తాభావనలకేనాదిసంబంధేనావృత్తిఃప్రభు
 ౪ మహాకాలవవ్యాసజలవృత్తి ధర్మానవజ్ఞిన్నత్త్రతియోనలదికరణతావతికేలకే
 నవత్తనలతివాత్తం వస్తుతఃకేలకేనంబంధావజ్ఞిన్నలదికరణతావ
 వనలత్తాభావమాహాయాం వ్యాప్తియోధ్యం నతుభేత్తేనాహాభావంజ త్త
 నలత్తప్తకూతాభావంబాలూదాయమహాకాలేత్త్రతియోని సమానాదికరణ
 త్తాత్తనాగ్నేతు సమానాదికరణాంత్యనువాదాసేలయమాత్తాజ్ఞానాది
 త్యాదావవ్యాప్తి స్తువరకేవృత్తిధేలయం॥ నతేహేతు సమానాదికరణాంత్యవ

తాయ నాధలగుమానాధికరణాయావంతస్యావ్యచాభావాఃస్తేవిశిష్టయత్న
వజ్జిన్నతోత్తధికరణాశ్చవజ్జిచినత్రయోగినమానాధికరణాస్తద్ధర్మవత్తమితే
వలక్షణంకుతూనక్రవమితివాప్యంత్రవలం లూత్తతావిత్తాహమహాకాలేనాధ
గుమానాధికరణగులత్రవలత్తాదలభావసలస్తవిష్టతోత్తధికరణాత్రనిధావత్రా
వ్యాప్తిఃప్రేళికవిశేషణతయానాధాధికరణవృత్తియోక్తాశారవమితిజగదీశః
నచప్రతివ్యాహత్యధివలసలత్తవిశిష్టత్రవలత్తాభావసలప్రేళికవిశేషణతయానా
ధలగుమానాధికరణత్వాతద్విశిష్టతోత్తధికరణాత్రనిధావత్రావృత్తిసంభవేశారవాను

పల్లవ
మితి

సంధానం వాచ్యం ప్రశస్తిం వ్యసజలవృత్తి ధర్మానవధిస్త్రుతి యోగితాని దేశితద్వారా గానం
ఇవాక్యా రవం వదరలవసానం అత్యో విశిష్టా భావమా వాయూ వ్యప్తిమయే క్షేపకా తపా
శంకరమ్ రవం దశితం కే నిత్య విశిష్టం వతి విశిష్టా భావో విశిష్టా భావం వదర వధా నప్యధి
వలనల త్త విశిష్టత్ర వలత్రా భావత్రుతి యోగితా యాః సా ధ్య వ్యాకతా నవధ్యవ
కత్తా సా ధ్యధిక రణే త్త దివ్యా దృష్టి వలనల త్రా భావరూపే నల వృద్ధి వలనల త్రుతి
శిష్టత్ర వలత్రా భావ సులన త్తా సా ధ్య వ్యాకతా వధివ కత్తతి యోగితా కత్త విరహాత్
నల వేణా ధ్య కతా నన త్త దివ్యా వృద్ధి వలనల త్త విశిష్టత్ర వలత్రం న్నాస్తి తిత్త తితి బలాత్
విశిష్టా భావ సుల విశిష్టా భావ త్తీప్త రూప త్తీప్తి విశిష్టత్రుతి యోగిత్ర మా వశలకం ॥

కర్తవ్యము

అతః పరమార్థం జగదశేన విశిష్టా భావస్యా వదతి చ ప్రతాం మా వాద్రవేత్ర వలనల త్తవి
శిష్ట సత్తా నాన్యత్ర త్తతః లాఘ్యత్రయోఽన్యం మనస్సత్తాయా మా వశశక మితి
వాప్యం ప్రాసనమ తేయథా శేవ వి నష్ట ఇత్యాకా వ్యవృత్తి శిఖా నిష్టత్రయోఽన్యతా కత్త
సంబంధేన శిఖసోద్ధం సీత్ర కార త్తం తథా పృథి వ్యాంప్రథి వలనల త్త విశిష్ట సత్తాన్య
త్రతేతా వది శామా నాదిక కన్యా సంబంధా వది సత్తవృత్తి త్త విశిష్ట పృథి వలనల త్త సే
నిష్టత్రయోఽన్యతా కత్త సంబంధేన ప్రవల త్త స్యా భావేత్ర కార త్తాన్యతా త్రవల
తేతః లాఘ్య వల త్త నిష్టత్రయోఽన్యతా కత్తం విశేష నా భావ రూప స్వ విశిష్ట
భావ సేవత జగదశేనం ధన్య నవలయ తా ఇత్యాన్యో నా తన్మతే నాన్యత్రయోఽన్య

ప్రతియోగ

నామోః శ్రీ సుం బంధే నద్ర వలత్త విశిష్ట విషయ కత్త శ్రుతా వ్రతత తా వను భవ నిక్షత్తా ల్లా తా
 తవ వశత్త మ తేకే తు నామా నాధి కరం శ్రావ్య తే లక్షణం విశిష్టా భాషా భయా
 భావమా దాయ ను ద్దేతే నకుం భవతి ॥ యత్త మా నాధి కరణా యావంత స్త్రావ్య
 శాభావాః శాధన మానాధి కరణాశి తత్త మి తి నిరుక్తి శ్రుత్త మతవ వలధి కర
 నాధర్మా వస్థి న్నా భావం వి నానం భవతి తి విశిష్ట తే లక్షణం ॥ య దక్షిణి యత్త మా
 నాధి కరణాః యావంత స్త్రావ్య శాభావాః ప్రేక్షిక విశేషణ తయో భయ వ్యత్త
 యః తత్త మే వాస్తు లక్షణం వ్రత్త తి యోగ నామా నాధి కరం శ్రావ్య నివేశికా రవాల్
 హే తు నమానాధి కరణ ను తత్త దయోగో భానా త్తా భావ ను ప్రేక్షిక విశేష

నాతయోగంపుష్పప్రవిరహాదితీతన్మందంబోతునమానాదికరణగులవల్లినం
యోగానాద్యాత్మకాభావగులప్రేరకవిశేషనాతయోగంపుష్పప్రవిరహోనావల్లినమా
నధూమాదిత్యాదావవ్యాప్తిః నచభావభిన్నశ్శేవహేతునమానాదికరణాభా
వగులలక్షణేప్రవిశాస్త్రేషుఁగోషుఁగతివాప్యంతద్వేషభిన్నంఘటత్యాదిత్యాదౌఅతి
వ్యాప్త్యాత్మకత్వేఃతద్వేషభిన్నత్వాభావగులతద్వేషత్వద్వరూపజ్జీనభావత్వాత్తవ
త్వాదినాతద్వేషభిన్నత్వాభావగులపుష్పంపుష్పత్వాదితీతనదేశః॥ అత్రనా
ధౌతావస్థేదశావస్థేనవ్యాపకతావస్థేదశక్తృతయోగితాకాంతలసుక్తేతత్త
ప్రతానలత్తాభావగులతత్తద్వతయరూపద్వంశాభావాభావగులనప్రేరకవి

శాఖా వావధిరకావధిస్తేతనుక్తా కేవలశాఖావా
 ౨౫౫౫ క్తతావధిరకనలక్రతియోగి తావిశిష్యుణ్ణి

చంజాచ॥ శ్రీమదాతయాపుభయవృత్తిస్తవరహా వవాప్రిః పృథివీనలత్త విశిష్టత్రవలత్తవత్త ప్రజా
 ౨ త్రవలత్తావిత్తాదాతద్వఱయరూపద్వం శాఖామీ నశాఖావ్యా పకతావధిరకక్రతి
 యోగితా కః పృథివీనలత్త విశిష్టత్రవలత్త నలత్తవలత్తా నతిరక్తతయా శాఖావ
 త తేషుటే తద్వఱయరూపద్వం శాఖావా చావీయక్రతియోగితా విశిష్టనల
 లాఖావనత్త తతావృశాఖావాం తరనల ద్వికవిశిష్యుణ్ణి తయాపుభయవృ
 త్తిత్తాదతి వ్యాప్తిః అ తస్మాదతావధిరకావధిస్తేత అప్రక్రతియోగి వ్రేయ
 దికరణ్యాభుఱ తవాపకత్తమేవ నమక్రతి యోగి వ్రేయల ద్వికరంణ్యాభుటే తం

తథానతి తత్తద్వత్తయలూహుద్వం శాఖావాఖ్యాహిత్యుక్తతయోనితావిశిష్టగుల
తత్తద్వత్తయలూహుద్వం శాఖావగులూహుద్వత్తదశాయాం తత్తద్వతేదిగుత్తా
తావద్దిన్నానదికరణాధావద్విష్టాఖ్యావయ్యుక్తతయోనితావద్దిరకత్రతయో
నితానతత్తద్వత్తయలూహుద్వం శాఖావనిష్టతయోనితాకిం తావద్వత్తాఖా
వనిష్టతయోనితేదతదనలక్తతయోనితాకగుల తత్తద్వత్తయలూహుద్వం
శాఖావాఖ్యావగులద్యేచికవిశేషణతయోమృత్యుత్తాఖ్యావాదవ్యతిః
ప్రతయోనితేయ్యదికరణాధావద్విష్టాఖ్యావద్విష్టాఖ్యావద్విష్టాఖ్యావద్విష్టాఖ్యా

చ. ౫౭. ౫౭. గుప్తవశాం యామేవతజ్జగత్తీయ మావద్వం గాభావాభావీయ్యుక్తయోగితా ౫౭. ౫౭.
౧ విశిష్టగుణలభావగుప్తానతాదృశాభావగుణలక్షణా మృతకతేతినదతద్వజ
ఇన్ద్రుప్తపత్తాచిత్రాదితద్వజయ్యుగాపద్వం గాభావతాభావగుణలభావజ్జగత్తీయ
యానిరుక్తయావదభావాంతరగతగుణదృశికవిశేషణోక్తయావభయవృ
త్తప్తవిరహాన్తాదివృత్తిరితివాన్తయన్ద్రుప్తనాశాచేవ తద్వజయ్యుగాపద్వం గాభావ
గుణనాశః తద్వజభిదగ్ధేవగాభావతాదృశావద్వం గుణలక్షణయోగినమవాం
శిశవృత్తితయావద్రూపద్వం గుణలక్షణయోగినమవాంశిశవృత్తితయావద్రూపద్వం గుణ
లక్షణయోగినమవాంశిశవృత్తితయావద్రూపద్వం గుణలక్షణయోగినమవాంశిశవృత్తితయా

య

నాశజనలగుణ నాశః కేవలాష్టతలతివ్యాప్తిగంకతిః నచతద్వతయకూపప్రా
గణావావావావావసలతద్వతయకూపప్రాగణావావావావావసలతద్వతయకూపప్రా
తనలనిరుక్తయూవదంతగతనలప్రేశకవిశేషణతయూవభయవృత్తిత్త
విరహోక్తమతివ్యాప్తిరితివాప్యం పరిశ్రేష్టాకభావానం శకాకాంతానత
తుమవలంబ్యనిశాం అతివ్యాప్తిగంకమనయూత్తాంతానచతదావి॥తద్వతాన
ప్రతద్వతప్రకారకయత్తింజిజ్ఞానవిషయత్వతదనలతరాభావసలతద్వ
తేతద్వతప్రకారకయత్తింజిజ్ఞానశూనలతాదశాయాంవతమాననల
తాదృశయూవదంతగతనలప్రేశకవిశేషణతయూవభయవృత్తిత్తవిరహోక్త

సం॥ ౧౩౬౧॥ తొమ్మిదివార్షికమున హితవాప్త్యాపూర్వకముగా తద్వేద తద్వత్తా విప్రకా తప్తా
 రకయత్తి జనశ్రద్ధానగుత్తదశాయం అనంతరం నాన్యత్ర తతో తద్వేద తద్వత్తా విప్రకా
 ౯ గుప్తత్యాప్త్యాప్త్యత్రయత్ర గంగాదితివాప్త్యం సమానాకారకజ్ఞానం యోగక విప్ర
 యతావేక్షేపద్వేద ఇతి జనశ్రద్ధాన విప్రయతా యా గ్నావేరజ్ఞానం విప్రయతా
 త్తినవతదనంతరసలత్యాప్త్యాప్త్యానశూనతాదశాయం మవివతమానత్వాత్
 గ్నావేరజ్ఞానవిప్రయతా యాః స్వదస్తేవేదతానాదతథావిగుణాత్తత్రకా
 రతాని గుప్తతద్వేదనిష్ఠయత్తిం నిష్ఠావిప్రయత్తతద్వేదానంతరవతదనంతరా
 భావమాదాయ నాన్యత్రాప్తిః గ్నావేరజ్ఞానాభావాత్తాప్త్యత్రయ విప్రయతా-

యూ० శాస్త్రరయ్య జ్ఞానయ్య విశ్వయతాబ్రాహ్మవాదితివాప్యంబి తోయ్యోషే నా
జ్ఞాయితద్దటోత్తత్తత్తే గుణిత్వాదిప్రమః తద్దటబివశ్చేలవశాధలత్తాత్తథాన
తావ్రశ్శ్రమశావిద్విక్షేణజ్ఞాయితయూతద్దటానత్తకాలశ్చేలవతద్దవ్యట
త్రుభావావస్థేవకతయూసతావ్రశాభావేనకదాపితద్దటప్రతిత్తంలతవవ
తద్దటానలప్రప్రకారకజ్ఞానవిషయత్వాభావనలతద్దటతద్దటానలప్రప్రకార
కప్రమదశాయూమశత్తాతావ్రశాభావీనతద్దటత్వాదిప్రమవేఃకింతతిరి
క్తవతథానతావ్రశాభావశ్చేలవభావఇంశ్చశ్చేలశ్చేలకవిశేషతయూమభయ
ప్రతిత్తవిరహోన్మాదివత్ప్రతిత్తవిరహవత్ప్రతిత్తక్రంయద్దటతద్దటానలత్త

2వ పాఠ

చం. 14. చం.

ప్రకారక శ్రుమం వ^న హాత తద్ద పబ్బే వసేల వనా ధల త్వాం అత్రే వమ వధేయం ॥ తస్మా ॥
 తత్తత్తతేయ్యమూ వద్దం నా బావా బాహ్యే దిప్రళయ స్థే త సేంద్రియం కవత్తి నన
 ౧౦ వాతలంతా బావా నది క కణా త్వా దతిరం తద్దరసే నకాతిత్తే నిక విశిష్టా త
 యా వృత్తి స్థ స్థియ్యం వృత్తి త్వా వవ్యాద్ది వారణాం య నా ధల తా వద్దే త కా
 వద్దే త స్థ వ్యా దక తా వద్దే వకర్త తి యోగ తా కత్త ని దే శీ నసంభవ తి కి
 తుం య త్తద్ద కలద్ది తేయ మ్మే నా వత త్తద్ద తా నల త్తప్రకార కళా మో వత
 తే తత్తద్ద తా నల త్తప్రకార కళా నవి యే త్తా బా వసల త్తా నమూ నల త్తా కాలా
 వద్దే తే న తత్తద్ద తే న త్వా తత్తద్ద తే తచిం న్నీ త తత్తత్త తచిం న్న త్తప్రకార కళా ప్రమాది

ప్రకరణార్థవశాత్తూ ప్రవృత్తభంధప్రకారకజ్ఞానవిషయత్వాభావోనకదాతిని
మధ్యవృత్తిరితితదభావమాదాయావ్యాప్తివారణాయనాధలవ్యాప్తకతావస్థివ
కేత్యాదిదలనాధికలంబవంతజ్ఞులనప్రకారకజ్ఞానవిషయత్వాభావమాదాయా
వ్యాప్తివారణాయహేతునమానాధికరణదలనాధికలమితిధేయం॥ ॥వనుత
భావతజ్ఞులనప్రకారకజ్ఞానవిషయత్వాభావగులకాలికనంబంధేనహేత్వధికరణ
వృత్తిత్వాత్తావృశయావదంతగతజ్ఞేనతగులప్రేళికవిశేషణతయామధ్యయ
వృత్తిత్వాభావాదవ్యాప్తితాదవర్జ్యంహేత్వధిగేప్రేళికవిశేషణతయావృత్తిత్వాకౌవ
త్వీమాదంతానంయోగాభావాభావనలప్రేళికవిశేషణతావశేషేణవృత్తిప్ర

చంజుచం విరహో తతాదృశా భావమాహ యా వ్యభిచారణాథం భావభిం నృప్తిక్రివలధిం ౩౪॥
 తస్మిన్ సాధనతావస్థి దకావస్థి నృవృత్త కతావస్థి దకత్తం హీనాధృతావస్థి దకావస్థి న
 ౧౧ మానాధి కకణా భావత్ర తియోనితావస్థి దకత్తతావస్థి నృత్ర తియోనితాకా భావః
 తథాన తిగురుధర్మ నృత్ర తియోనితావస్థి దకత్తా న్నకా కివ హీనావస్థి భావత్ర
 తియోనితావస్థి దకత్తత్ర మహిషే గురు త్తే నత్ర మేయ వహ్ని విశిష్ట సంబంధిని
 త్తా భావత్ర తియోనితావస్థి దకత్తత్రావస్థి నృత్ర తియోనితావస్థి నృత్ర మేయ వ
 హ్ని మాధూమాదిత్య తావస్థి ౧॥ కింతు సాధన మానాధి కకణా భావయా
 యా యాత్ర తియోనితా తత్త దవస్థి దకత్తా భావకూట కూటం తథాన భావప్రమా

సవక్త్రపుం

పాభావశలప్రాతన్వికరూపేణామ్రతయోనివన్దిదకత్తవికతామ్రవిశిష్టశాకవంబుత
స్వాధ్యవన్దిష్టాభావబుంస్త్వాయయత్తతయోనితావన్దిదకత్తాభావకూటం
విశిష్టవేదేషానిదేశం తథాపతత్తద్దత్తప్రకాశకయత్తేంబజనశ్చాన్
య్యవిషయత్తాభావాభావస్యాపితావ్యవహారకతావన్దిదకత్తయోనితా
కత్తినయేత్తదికకణేద్రేశికవిశేషేణతయూవృత్తిత్తేనచయూవదంతగ
తతయూవశుద్రేశికవిశేషేణతయూమచయవృత్తిత్తవికతావవ్యాప్తిః
తఃభావబుంస్త్వదశశాధికశం ననుప్రతియోనితానామానాదికరంజ్యో
తతవేదేషాభావబుంస్త్వంనాధ్యవన్దిష్టాభావప్రతియోనితాత్తయోనితా

మూర్తి మువ నులం వక్తవలం బ్రనల భాజాతి నామా న్యభావ నుల భే ట ట్టి న్నల భావ నుల భావ
 చం. జ. చం. బుం న్నత యా తా దృశ యా వదం తగ. త న్నల న్న వి చిత్త హే త్త వి కర నా వస్థి ది న తపః॥
 జాతి నామా న్యభావ కూ కు త్త తి యో ని త్తా భావా ద్దనం భవ తా వవ న్నలం
 వ. వం నా ధ్య వత్త త్తః యో జాతి కూ ఖా భావః తత్త తి యో ని జాతి నామా
 న్యభావ నుల భే ట ట్టి నా భావ న్యది తత్త తి యో ని తా కత యా న లక్షణ భు
 ట క తా ఇతి నా నుం భవ తా వవ న్నలం॥ వం న ద్వి శి క వి శి ష్ట నా త యా వ
 భయ వృత్తి త్త క త్తి వి తా దృశ భావ బుం న్న త్త ని వే శే నై వ తత్త ట్టి న్నం భు ట
 జాతి నామా న్యభావ

తర్జుమచీదాఖావశ్యమునకర్జుమకప్రకంభవా

త్రాదితలత్రాన్మతివ్యాఖ్యింతిసేత్ర॥ వస్తుతజ్జితాదినాష్టమ్యనవృత్తిధర్మానవభిన్న
త్రుతియోగితాత్రయశామానాధి కరంణ్యకవైత్రుతియోగితా యాం యావత్తా
నవేశాం॥ జాతిశామా న్యభావనలభుటత్తినాభావనలకమనియతాభావయో
గ్రికేలభుటత్తినవాదలత్తాభావతయా తదియ్యాస్త్రమ్యనవృత్తిధర్మానవభిన్న
వృత్తాదలత్తత్తావభిన్నవాదలత్తనిష్కేత్రుతియోగితాత్రవిశిష్టపీత్రధికరణావ
భిజేనతావృత్తియోగితాత్రయ శామానాధి కరంణ్యం॥ త్రుతియోగితా
మానాధికరంణ్యకవైతి భావబింసృష్టానాధలవన్నిష్కాభావత్రుతియోగిత
తియోగితానలత్తంతింతుయథావృత్తమపేక్షితం॥ న న తద్భటబింసంభుటత్తా

చంజుచం

౧౭

చితురత్రులతివ్యాప్తివారణా ధనంశాధనవద్వత్తిభావజ్ఞం వృత్తమేవభావజ్ఞం నత్ర తస్య॥
తదేనవివక్షిణీయం॥ తథానతద్ధృష్టకూర్వకులతదప్రభేదాభావశుభతద్ధృ
ష్టభేదరూపసాధ్యధికరణే లవతనమానత్వాత్॥ తద్ధృష్టభేదాభావశుభ॥ ల
క్షణభృష్టకతయానాతివ్యాప్తిరితవాదం శాధనవద్వత్తిత్వం నయతాక జ్ఞ
వనిత్రంబం ధేనతథానతితద్ధృష్టకూర్వకాలకనంబం ధేనతద్ధృష్టభేద
వతివృత్తిః॥ నాదిద్యేశీకవిశేషణతయూతథానతివృత్తిశంయోనాత్వకా
భావశుభద్యేశీకవిశేషణయూనాధనవద్వత్తిభావజ్ఞం నతయూతశుభద్యే
శీకవిశేషణతయూమభయవృత్తిత్వవిరహోహి॥ తద్ధృష్టకూర్వకాలకనంబం ధేనతద్ధృష్టభేద

కింతు స్వప్రతియోగిమత్తాగ్రహవిరూపితాఘటకశంఖంధీననాథవ
ప్రతియోగిభావః తదనంత్రం ఐవక్షిణీయ్యం తథానతద్ధృటభేదాభావ
సంప్రతియోగిమత్తాగ్రహవిరూపితాఘటకశంఖంధీనతద్ధృటభేదవ
తిప్రతిప్రతివిరూపితాఘటకతావంవహ్నిశంయోగాభావాభావస్య
స్వప్రతియోగిమత్తాగ్రహవిరూపితాఘటకానిరవస్థిస్తమవాయ
ఎవనతుశుద్ధశమవాయః తత్తం ధీనవహ్నిశంయోగవత్తాబుద్ధి
శుద్ధిపివహ్నిశంయోగాభావవత్తాబుద్ధిక్షయం॥ తథాననరవస్థి

చం. ౧౫. చం.

శ్లోకము

సంబంధేన సాధనవత్ప్రతిభా నైవ సలవత్సా సంయోగా నా భావాభావశుభచ ద్దేశికవిశేష తస్మా
ణాతయా వృత్తిత్వ విరహాస్తవత్సా మాన్ధూమాదిత్యాదౌ అవ్యాఖ్యాతా వవత్సలమేవ
౧౪ ప్రతలవ జ్ఞాతి సామాన్యాభావాభావముపేక్షేన వత్సా సంయోగా భావాభావమా
దా యా వ్యాఖ్యాతౌ త్రాత్ర త్రుతయోగ మత్కాత్ర హవిహోదితా ఘటక నిరవల్లి
న్న సమవా య సంబంధేన సాధనవత్ప్రతిభా నైవ సలవత్సా జాతి స్వరూపాభావశుభశఙ్కా
తాదృశనివేశిస్తేవ వా రణ సంభవాత్ పక్షే వలభావభం నైవ నివేశితద్వటభన్దం
భేదత్రాచిత్యాదౌ వతి వ్యాఖ్యాతౌ సాధనవత్ప్రతిభా వత్ప్రతియోగిత్ర తయో

॥ కానలత్ర నివేశేనమదికతుం నశకలతే తద్దటబంధం ఘటత్రాదితలత్రానాథల
వద్దత్రాదీత్రానాథులూఁదావఃతనలత్రాదియోగిపటత్రాదీత్రానాథలతదనలతరా
భావః॥ తత్రాదియోగికత్రానలతద్దటత్రానాథులూఁదావఃతదనలతరా
తదనాథలవద్దత్రాదీత్రానాథులూఁదావఃతదనలతరా
వబంధమభావత్రాదితలత్రాదివ్యాప్తిః ఘటాభావభేదాభావనలఘటా
భావనలూఁదావఃతదనలత్రాదిత్రానాథులూఁదావఃతదనలతరా
త్రానిష్ఠనలత్రాదీత్రానాథులూఁదావఃతదనలతరా

చా. జ. చా.

౧౩

ప్ర

ప్రయమేవ విశేష వ్యాప్తి వక్ష్యమాణ త్వాత్ ఘటాభావ నిష్ఠే తద్వలక్రిత్యా భావాభావ కక్ష
మోఽపి తాదాత్మ్యేన ఘటాభావస్తరూపవచః ఘటాభావత్వప్రకారకయత్తి
నిజనలజ్ఞానవిషయత్రాభావాభావసంబంధవ్యాప్తిత్రయాయాఘటాభావ
ప్రరూపత్వానభ్యుపగమః సమాకారకజ్ఞానయ్యవకవిషయతామ వాచి
తేన సంభవతీత్యక్తప్రాయమివ ఇదంతు యోధలంఘీయసమానాది
కారణాః సాధనతావద్ధిదకావద్ధిస్తవ్యావకతావద్ధిదకత్ర లయోనితాకా
యంవంతోభావాః పుభయవృత్తయః తత్తమివ సవ్యకోఽపేక్ష్యధి

హే త్తద్వికరణశ్చ

కరణవృత్తిత్వం యత్సంబంధావస్థిన్నసంబంధిత్వరూపం నాథలతావస్థి
 వకావస్థిన్నవ్యాపకతాఘటకభూతం నాథ్యధికరణవృత్తిత్వమపిత
 త్వంబంధావస్థిన్నసంబంధిత్వరూపం పుభయవృత్తిత్వమపితత్వంబం
 ధావస్థిన్నసంబంధిత్వమపిసంబంధత్రయసంబంధిత్వరూపం వక్ష్యామః
 తథానవక్ష్యామామధూమాదితలత్రభృషత్తినవక్ష్యామామః హే త్తద్వి
 కరణిద్వైశికవిశేషణతాగుహయత్వంబంధేనవృత్తిభవతి తత్త్వం
 బంధేననాథలతావస్థివకావస్థిన్నాధికరణవృత్తియోగ్యభావః తత్త్వతయో

౧౬
 తా. జ. స. గె. తా. న. వ. జ్ఞ. ద. క. ప్ర. తి. యో. గ. తా. క్షో. ది. భ. వ. త్తి. ద్వై. శి. క. వి. శే. ష. నా. త. యో. భ. య. వృ. త్తి. త. జ్ఞా. ||
 భ. వ. త్తి. తి. ల. ష్. నా. నుం. క. తి. మ. స్త్వ. యు. వ. ష్మి. నుం. యో. గా. భా. వా. భా. వ. స్తు. వ. ష్మి.
 నుం. యో. గ. స్త్వ. మా. క. న. మ. వా. య. య. త్త. బం. ధే. న. వ. త. మా. న. న. మ. వా. య.
 రూ. ప. త. త్త. బం. ధే. న. నా. ధ. ల. తా. వ. జ్ఞ. ద. క. వ. జ్ఞ. న్నా. భి. క. ర. నా. వృ. త. భా. వ. ప్ర.
 తి. యో. గ. తా. న. వ. జ్ఞ. ద. క. ప్ర. తి. యో. గ. తా. క. ఇ. తి. న. వ. ష్మి. నుం. యో. గా. భా. వా.
 భా. ప్తా. ల. ష్. నా. క. భు. ప్త. క. ఎ. వ. తా. దా. త్త. బం. ధే. న. న. బం. ధ. ల. తి. ప్త.
 భి. క. ర. నే. ప. త. తా. భా. వా. భా. ప్తా. న. తి. న. న. బం. ధే. న. నా. ధ. ల. తా. వ. జ్ఞ. ద. క. వ. జ్ఞ.

నాదిక రణ వృత్తాభావప్రతియోగతావస్థిరకావస్థాత్తతయోగతాకరితన
తథామోలక్షణభూషకః ఏవంధూమవానవక్షాః తద్భూషభింన్నం భూషత్తా
భూషాభావభిన్నమభావత్తాదితలత్రయతాక్రమం తత్తరయోగసూలకత్త
రూపవలభినారణ్యలాభావాభామోచితద్భూషరూపతావ్రశక్తలాభా
వాభామో భూషాభావరూపతావ్రశక్తలాభావాభావానాం హేత్వదిరణే
నతాదాత్తలగంబంధేననత్తిదితాదాత్తేనననాదలతావస్థికావస్థినాదికర
ణగంబంధియోభావః తత్తతయోగతాయాః అవస్థిరకత్తతయోగ

४५

[illegible]

మాదిత్యాదౌజాతిశామాన్యభావాభావమాదాయావ్యాప్తివారణార్థం
 వజ్జిన్నత్తంనివేళితంజగదశేనననుయత్రగుణత్వశామాన్యభావసంబంధ
 తానంబంధేనసాధ్యతాగుణత్వాభావవిషయకజ్ఞానత్తంకేతుఃతత్రావ్యాప్తిః
 తాత్పర్యేప్రదికరణేగుణత్వాభావవిషయకజ్ఞానేకాలకనంబంధేనవత్స
 మాసూయోగుణత్వాభావఃసాధ్యవ్యాప్తికతావచ్ఛేదకభూతాయావిష
 యతానంబంధేనగుణత్వాభావాదికరణభేదనిష్ఠాద్యేషకవిశేషణతానం
 బధావచ్ఛిన్నాయాత్రతియోగితాత్రప్రశక్తియోగితానవిషయతా

తార్కశక్తివియోగితా
 భావః

భేదా భావనశత్రుతియోగితా వశేదకప్తకూపతా

చరిత్రాచు॥

శుంబంధేనగుణత్వాభావాధికరణేషు జ్ఞానేజ్ఞాక్రియో విషయతాశుంబం తస్మా
ధావశ్యేనగుణత్వాభావనిష్ఠా అవశ్యేదకతాకత్రుతియోగితాకభేదనిష్ఠా
యాప్తకూపశుంబంధావశ్య నైత్య తియోగితాతదవశ్యన్నశలయో
విశిష్టణతావిశిష్టశుంబంధేన అభావః సుణత్వాభావస్యకూపః తస్య
ప్రకూపశుంబంధేన వేదనానతయాప్తకూపశుంబంధేనయేతేర్వేద
వేదనానతయాప్తకూపాభావః తదనవశ్యేదకప్తకూపతా త్వశ భేదనిష్ఠప్రకూ
పశుంబంధావశ్యనైత్య తియోగితాయామపి నైత్యతా త్వశప్రతియో

౧౮

గితాశ్రయతాదృశభేదగుణకాలకనంబంధేనగుణత్రాభావనిష్ఠంయథేత్త
ధికరణేభూతగుణత్రాభావవిషయకజ్ఞానంతత్రాశత్రాత్ననుసా
ధలతావస్థిదకావజ్ఞన్నాధికరణవృత్తిత్వంప్రప్రతియోగిమత్రాగ్రహేవి
కూధితాఘ్నకకనంబంధేనవక్తవ్యంతథాచసాధలతావస్థిదకావ
జ్ఞన్నాధికరణేయూదృశప్రతియోగిమత్రాగ్రహేవికూధితాఘ్నకక
ంబంధేననంబంధియోభావఃతదభావీయ్యయాప్రతియోగితా
తద్భిన్నప్రతియోగితాకత్వమేవపురలవసితంతథాచవిషయతాశం

భావ

చంజుచం

౧౯

అంధావల్లి నగుణత్వాభావనిష్ఠే అవల్లి వశ తాత్రైతి యోగితాకచీదని అజ్ఞ
త్రోయాత్రైతి యోగితాతదవల్లి నవత్తాబుధింత్రైతి శవిషయతానం
అంధేన గుణత్వత్వకారక నిష్ఠయస్థైర్యవిహేదిత్వాత్తాదృశనంబంధే
న గుణత్వాభావగుప్త్యాశుకతావల్లి వశనంబంధేనైవాదృశనికరణేవతః
మనతయూతత్వైతి యోగితావల్లి వశత్వంతుతాదృశచీదనిష్ఠత్వైతి యో
గితాయామదితాదృశత్వైతి యోగితాత్రయస్థైర్యవిష్టయేత్తదికరణా
వల్లిచీనాగుప్తీచీనావ్యాధిః ఇతి నిష్ఠ ఎవం న తిజాతిశామాన్యభావ

॥ జాతి సామాన్య భావ

నిష్ఠాయాః

సచిత

నిష్ఠాయాస్త్రుతియోగితాతదవధిన్నవత్తాగ్రహే విరూఢితాఘోషకసంపంధే
నశమవామైనజాతిస్థరూపాభావనలగ్నాధలవతివతసమానతయాతాత్వ
శత్రుతియోగితాయాః ఐక్షణాఘోషకత్వేనజాత్యాత్మకాభావమాదాయ
వ్యాప్తిలసంభవాభావభింన్నత్వసేవలభాప్తావత్తేః నవయత్తప్తతకుల
మత్తత్వక్షణేలయం దేరవతనితిజ్ఞానముత్తంన్నంలత్తత్తప్తతకులత్రిత
యలక్షణేదీతాదృశజ్ఞానముత్తంన్నం వహ్నిమత్తప్తతకులతంబమక్షణే సంభవ
నాశఃతాదృశజ్ఞానానలతరాభావాభామోహేతుసమానాధికరణాః ॥

తత్రతాదృశాశ్చతరాభావనిష్ఠప్రతియోగితావజ్ఞస్వత్యగ్రహవిశేషితా తదృశా
 ఘటకనిరవజ్ఞస్వవిషయతాసంబంధేనశాశ్చవతి తత్తవతేవతత్తనానా
 నతాదృశానలతరస్వరూపాభావస్త్రాదలజ్ఞానాభావశ్చలత్రితయ్యజ్ఞానా
 వజ్ఞదేనతత్తదే త్రితయ్యజ్ఞానాభావశ్చలత్రాదలజ్ఞానావజ్ఞదేనతత్తదే
 త్తయోరేకజ్ఞానశ్యాపివ్యదలప్రతిష్ఠావిరహానానిరవజ్ఞస్వవిషయతాసం
 బంధేనతత్తానిత్రాన్యాయాప్రవృత్తియోగితావజ్ఞదేనతాదృశజ్ఞానానల
 తరాభావనిష్ఠప్రతియోగితాయాః శతమమశకలతయతాదృశప్రతియో

నితా యాః వ్యభిచితావస్థివకప్తసంలక్షితతయాతా వ్రతత్రతియోగిత్రాత్రయసం
తప్తప్తతేద్రైలియలక్షణావస్థివినలసత్తావద్యుతిః లతః భావభిన్నప్తంలవసం
నివేశనయ్యమితివాన్యంఎవమవిహేత్తధికరణే నిరవస్థిన్నప్తకత్తనివేశిస్తేవ
తావ్రశాభావసంలక్షణాభివకత్తానం భవాత్భావభిన్నప్తనివేశిస్తేవ
అనితలత్రకేనితా హేత్తధికరణే నిరవస్థిన్నప్తకత్తనివేశిస్తేనాదీతావ్రశా
నలతరాభావసంలక్షణావస్థివినయోభావః తనలహేత్తధికరణే నిరవస్థిన్నప్త
తయాతప్తతియోగిత్రాత్రయసంలక్షితధికరణావస్థివినలసత్తావద్యుతి

చూడఁచు॥ వారణాసుధలవద్దృత్తిభావప్రతియోగిప్రతియోగికానలప్రతికారభాషి ^{స్వ}తస్య
 కభావభిన్నత్వగుణవిశేషయత్తావతేనప్రతియోగిమత్తానహవిహేదితాభ్య
 షకసంబంధేనసాధలవద్దృత్తిత్వోక్తభావభిన్నగుణప్రయోగవిశేషాదినిరా
 త్రతాపరేతునిరుక్తభావభిన్నాయావంతోభావాః ప్రతికవిశిష్టణతావి
 శిష్టసంబంధావధిన్నప్రతియతావధివకీభూతానుయోగితానిరూపిత
 ప్రతియోగితానైవగుణమానాధికరణాః శ్రుత్వంవ్యాప్తిః తథావవిష్టయతా
 సంబంధావధిన్నగుణత్వాభావనిష్ఠే అవధివకీతాకేతప్రతియోగితాకేతాః

౨౧

చంజుచం॥ యా నిరుక్తస్థలిప్రవృత్తిః ఘటత్రాభావవాక్త్రవృత్తాదితలత్రవృత్తభిసారణతుఘటప్రసూ
త్రాభావశుభఘటప్రసూపీణయోభావః తనలభావభంనృత్తాత్తనలవిశే
షణతావిశేషశంబంధావజ్ఞన్నప్రదేయతావజ్ఞవక్త్రభూతతావృత్తాభావత్తహ
ప్రసూయోగితానిగుదితఘటత్రాభావనిష్ఠప్రతియోగితాతదావ్రయసే
ష్టశుభేష్టాదికరణావజ్ఞదేనలసత్తాన్తాప్రవృత్తిః నవప్రతియోగిసూభావ
విరహాత్తప్రసూనప్రతియోగిష్టేశంయోగశంబంధావజ్ఞన్నఘటాభావః
కప్తాలినాన్తాతలదిప్రతితిఃప్రమాన్తాన్తాభావతాత్తాతావృత్తఘటాభావ

ఐకహీనులసమవాయైస్యేవకృతాతేనత్రాదితవాన్యంకకాలసలసమవాయై నక్షత్రావ
జన్మవర్జితేనసమవాయై నక్షం యోగసంబంధావజ్జన్మక్షేపాభావాభావవత్త్వాత్ప్రసిద్ధి
వత్ప్రమాణిత్వేనమత్తానంభవాత్సంయోగాదిసంబంధేనతాత్పర్యభేదాభా
వాభావత్త్వావజ్జన్మలభికరణతాయాఃకారమాథకేత్వాత్తత్తద్రూపజన్మ
ప్రకారేణప్రమాప్తసలతత్తద్రూపజన్మవర్జితేనకేత్వభేదతత్త్వాత్కలన్య
థావిశిష్టేనత్తాయాః అనతిరేకేణగుణఃవిశిష్టేనత్తావానితిప్రతీతేఃప్రమా
త్తాపత్తేరితలవధేయమితికేవలార్థయ్యగ్రంథేజగదీశలేఖనస్మరకస్యత్

[illegible]

మూలాశా

వైశిష్ట్య విశేషణాత్తానం బంధేన శాధ్యతా యాః తత్తత్తత్తా ది హితావవ్యాప్తిః
ఘటతా భావ రూప శాధ్య భావ సుఖ లాకాశేష్ట రూప సుఖం బంధేన వత్సమా
నతయాత తత్తత్త తియోగ తావన్మైద కత్త సుఖ శాధ్యతావన్మైద కేస త్తాది తిజ
గ దేశేన లిఖిత మేవ తత్తయ ది త్త ది కర సే ద్దైశి క విశేషణ తా విశేషణం
బంధావచ్ఛిన్న అూధేయ తావన్మైద కి భూత లను యోగ తాన రూప తేత
తత్త తియోగ తాన వన్మైద కత్తం శాధ్యతావన్మైద కే వివక్షేత తేత దాతా
దృశావచ్ఛిన్న వాసరయ తుంశక లతే తుల్పయ క్రాలకాలి క సుఖం బంధావ

చుంజుచు॥ నిన్ను ఘటత్రాభావనాభావః లూకాశేనాస్తాత్రితతత్యుభ్యుః కాలకేశంబంధా తప
 వస్తున్నత్ర తియోగితాకాభావాభావత్వస్థుమూఖానుయోగితా యాః స్త్రీశిశువశి
 త్తనతావిశిష్యసంబంధావస్తున్నత్రాదితిధేలయంనవవిషయతానంబం
 ౧౪ థావస్తున్నవస్తుదకతాకీప్రతియోగితాకీయోగుణత్రాభావవద్ధిదఃత
 సేలయోఘటత్రానాభావఃతనాభావిశిష్యనతావిశిష్యసంబంధావస్తు
 ప్రధేయతావద్ధిదకభూతప్రనుయోగితానిరూపితతత్త్వతియోగితాశ
 తయాతాద్రవత్వతియోగితాత్వయగుణత్రాభావవద్ధిదగున్నవిశిష్టతే

ప్రధికరణావళి నలసత్తాత్తలవ్యాప్తి తాదవశ్యమేవ యదివయస్త్రతియోగితా
వశిష్టయస్త్రతియోగితాశ్రయమంత్రనిష్ఠప్రతియోగితాకాభావత్తంవిశేష
ణతావిశేషసంబంధావశిష్టాదేయతావశిష్టదశకస్త్రవిశిష్టమే ప్రధికరణావ
శిష్టదేనప్రతియోగితాశ్రయవివక్షయానునాత్తాభావవశిష్టదనిష్ఠాయోగ్యతా

వశిష్టాప్రతియోగితాతత్త్రతియోగితావశిష్టాప్రతియోగితాకాభావత్తేవిశే
షణతావిశేషసంబంధావశిష్టాదేయతావశిష్టదశకస్త్రాభావాన్నాతీవ్యాప్తి
రిత్యుపశితేతదావాసంజ్ఞేయత్తాదిత్యాదౌశమవాంఛితావశిష్టవాసం
శ్రుతియోగితావశిష్టా

ప్రతియోగిత్వావధిశ్చ ౧

చం.జా.చం.

౨౫

త్వనిష్ఠేప్రతియోగితాకా భావాత్రిసిద్ధ్యాప్త్యాపి రితివా పశం విశేషణ తా తా
విశేషణం బంధావధిశ్చ లూఢేయతా నవన్ది వికా యాప్రనుయోగితానిహ
బిత్వప్రతియోగితా నవన్ది వికా యాప్రతియోగితాప్రే విశిష్ట హేత్వది కేరణావ
ధినతాదృశప్రతియోగితాత్తాత్తయసామానాది కేరణ్యంవక్తవ్యం తథాపి
ఽప్రతియోగితా తస్యః ప్రతియోగితా నవన్ది దకతయా తాదృ
శప్రతియోగితాయాః నలక్షణాఘటకత్వ మితివా పశం వా పశంజ్ఞేయ
త్వాదిత్యాదౌప్రతియోగితాః గుణత్వా భావవద్భేదనిష్ఠేప్రతియోగితావధిశ్చ భావ

వధిదకతాకా

[illegible]

ప్రసంగ విశిష్టతా విశేషసంబంధా వజ్జన్మలూధేయతానవజ్జదశతయాతత
సుయోగతానిరూపితప్రతియోగతావజ్జదశత్వమేవ విశిష్టతావిశేషసం
బంధావజ్జన్మగుణత్వాభావనిష్ఠైప్రవజ్జదశతాయామితి నతస్సలక్షణం
పకతాంత్రాగుత్తర్థైస్థావ్యాప్తిరితిప్రహేయః ననుభావభింశ్చత్తనివేశితు

ప్రతి న జ్ఞాతి నా మాన్య భావా భావ వారణ మ శత శమే వ త స శస్త్ర వి శిష్ట కే
త్ర ధి క రణా వ స్థి తే న జ్ఞాతి నా మాన్య భావ రూ పి త్ర తి యో గ ల నా మా నా
ధి క రణ్య ల్ న మ నా ధ ల వ ద్మ త్రి భా వ త్ర తి యో గ కం న ల త్తం పాం భా షి క భా వ
ప్రతి యోగ ౧

చంజానా॥ ఇన్నప్తం వక్తవ్యం తథా నాథం వద్వత్తయోగజాతిస్థురూపీ ప్రభావః తనూ ౩౫
 యో త్రుతియోగి జాతిసామాన్యభావః తత్త్రుతియోగి కత్తం జాత్యత్తకాభావశీలతి
 ౨౬ ఘోషజ్ఞేన జాతిసామాన్యభావాదాదీత్యస్త్రుతి తద్దాతనమితి వా నలం ఎవంశ
 తి ఘోషభంశం త్రవ్యత్తాదిత్యదానాథం వద్వత్తయోగజాతిస్థురూపీ ప్రభావః తనూ
 నలత్త్రుతియోగి యథాప్యేషత్తాభాషా ఇవ తి తథాప్యేషకత్త్యేషత్తానలత
 రాభాషాదిభవతి తత్త్రుతియోగిత్తనలఘోషత్తస్థురూపీ ఘోషభేదాదాదీత్య
 త్తా తనూ లక్షణాఘోషకత్తాపత్తేః నవనాథం వద్వత్తభావత్త్రుతియోగనలప్ర

తత్త్వతయోగసమ్యతాభావః ౨

త్వమివనాథలవ్యవహారావస్థాదకేత్రతయోగితాయాం దియ్యతే తథాచ
ఘటభింన్నరూపలత్యాదిత్యాదౌ ఘటభిదత్తావస్థానాయాఘటభిదనెష్టా
యాత్రేతియోగితాతస్మాదాథలవద్వత్తయోగోఽప్యటత్తాదిః తదవృత్తి
త్తినఘటభిదాభావసగులక్షణోఽఘటకేష్టాదౌపత్త్యేరితివాచ్యం ఎవమ

పివాచ్యంజ్ఞేయత్తాదిత్యాదౌ సమవా యిత్తావస్థానవాచలత్వనెష్టేత్రేతి
యోగితాయాఽనాథలవద్వత్తయోగోభావః ఘటత్తాదిరూపః తస్మాదౌ
ఘటభింన్నభిదత్తరూపితయో తత్త్వతయోగోవాచలత్వమపిభవతి తదవృత్తి

నివేశనీయం తథాచ ఘటతావచ్చిన్నజాతినామనాభావనిష్ఠేత్రేతియోగిత్వా
క్షతాయాః తద్వత్తజాతిష్టరూపాభావత్రేతియోగితావచ్చిదకతయనలక్షణ
మ ఘటకత్వమిత్థేతథాదిసంధ్యవత్త్వత్వంయదిసంబంధసంమాన్యేన
నివేశనీతేతథాఘటభంశంక్రవ్యత్వాదిత్యాఘటకత్వరూపసంధ్యభావసం
సాధ్యవత్తకాలికేసంబంధేనవత్త్వత్వేనలక్షణకేఘటకత్వానుపపత్త్యేయ
దివత్త్వత్వంప్రేరేకవిశేషణతాసంబంధేననివేశనీతేతథాజాతినామ
నాభావాభావా రణం మత్తకలమివజాతిష్టరూపాభావసంధ్యరూపేణ

౧ శ్రీత్రయోగి మత్తాన ప విరూధితా ఘటక సంబంధేన శాధన వద్వత్తయం నివేశిత శ్రీత్రయోగి మత్తాన
 ౧ విరూధితా ఘటక సంబంధేన శాధన వద్వత్తయోగి భావః తత్త్రయోగి తా యా శ్చా మానాధికరం ద్విజాన వద్వత్తయోగి
 చా.చా.చా. సత్తాల్ ౧ య ది వత్త్ర తి యోగి మత్తాన ప విరూధితా ఘటక సంబంధేన తస్మా

శాధన వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి
 ౨ క్తే భావా భావే శాధన వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి
 ౩ వత్త్ర తి యోగి తా న వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి
 గతా న వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి
 భావ నిత్య శ్రీ వసే వ్యక్తార్థం ము వా న వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి
 భావ నిత్య యోగి తా న వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి
 తియోగి తా న వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి
 మా న వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి తా న వద్వత్తయోగి

ਸਿਰਲ

[illegible]

చ॥ జా॥ రతా నిరూపిత విశేష లతానంబంధేన యోగ్య ణాభావత్వక్రకాశకజ్జానాం తప్త॥
 భావః తగులహిత్వధికరణే విశేషణతా విశేషణంబంధేనావర్తమానతయా
 విశేషణతా విశేషణంబంధేన వ్యసంభావత్వ తియోగితా నవస్థైరీకాయా
 తాదృశజ్జానాభావనిష్ఠా వత్వ తియోగితా తాదృశత్వ తియోగితాకేత
 యాతాదృశత్వ తియోగితా యాః సూధ్యవత్వ తియోగితా భావః తత్త్వ
 తియోగితా నవస్థైరీకత్వ మస్మాతాదృశాభావగులహిత్వణా ~~త~~ కేత
 యా తగులహిత్వధికరణావస్థైరీకత్వధికరణ యోగ్య ణాభావేతాదృశ

౨౦

జ్ఞానానామరూపకృతియోగిసూమానాధికరంజ్ఞానానావాదతివ్యాధి
విరహాదితివృత్తాదృశజ్ఞానానాభావశూన్యవిధిమూలభావప్రకారతాన
రూపితవిశేషలతానంబంధేనఘటాభావమాత్రప్రవృత్తితయా
తాదాత్మ్యసంబంధేనఘటాభావప్రకారకృత్యాభావాదభా
వమాత్రాధికరణకృత్యాభావశీలవజనదేశమతీతాదాత్మ్యసం
బంధేనభావకరణస్వరూపకృత్యాదేవవిశేషణతావిశేషసంబం
ధేనప్రత్యభావకృతియోగితానవశ్చేతకకృతియోగితాకృత్యం

తాత్పర్యజ్ఞానాభావాభావినసంభవతి తాత్పర్యజ్ఞానావమాదాయత్వ
 త్రావ్యప్రవాహరణ్యం శకలం ఎవద్రైతియోగి మత్తాగ్రహవిరూ
 ౨౧ ధితాభ్యుత్పత్తిసంబంధినసూత్రవత్త్వత్వనివేశిత్రమేయమిత్యాకా
 రకయత్తిం విత్త్యానవిషయత్తాభావముద్ధినిరవస్థిత్వవిశేషణతా
 సంబంధినప్రమేయమిత్యాకారకయత్తిం విత్త్యానవిషయప్రకార
 కజ్ఞానసంబంధకతామతీతాత్పర్యజ్ఞానావసంబంధితయోగి మత్తా
 గ్రహవిరూ ధితాభ్యుత్పత్తినిరవస్థిత్వవిశేషణతా సంబంధం ౫౫

తథాపప్రతియోగిష్టయ్యధికేదన్యథేతవ్యాపకతాకట్టితావృత్తాభా
వసలధర్మమశక్తతయావినాదిప్రధికరణధర్మవస్థన్నాభావం
లక్షణగుమన్వయసంభవప్రతియోగసలప్రతిస్థిత్యాదిక్రంతావతారాను
పదత్తిః లతఃస్థాధలవన్నిష్ఠత్వంస్థూమపసంబంధేననవేశితంలత
కే ౨౯॥ ~~కే~~ కేన్ద్రీనజ్యతిగూమాన్యాభావాభావసలయాప్రతియో
గితాజాతిగూమాన్యాభావనిష్ఠావృత్తేనవాసలత్వాభావియా
వాసలత్వాని^{కే}కేదితత్తత్తర్కానధికరణేషు తత్తత్తర్కావస్థన్నేషు ప్రతి

చం. ౧౫. చం.

భావశుభ్రవృత్తిహేతుభిరేకరణావశ్యేనైవత్రతియోగిసామానా తస్మా
భిరేకరంజ్యమక్షతమిపితివాచలంశాధలవద్వృత్తిభావజింతృత్వస్య
౨౨ క్షత్రాత్తథానభృత్యసంశాధలవద్వృత్తిభావత్వవిరహాత్
భృత్యభేదత్వినభృత్యభేదాభావశాబ్దేనిగుక్తవ్యాపకతావశ్యేన
కప్రతియోగితాకతయాతవియ్యక్తియోగితాత్రయస్థానా
జాతిసామాన్యాభావశ్చహేతుభిరేకరణావశ్యేనైవత్రతియోగిసామానా

రవ్యార్థే ధర్మార్థా రత్నా ల్ నహి తాదృశా భావయాత్ ప్రతి యోగి
తాపి జాతిశామా న్యభావభిన్నైవ తత్తే ॥ ౫ ॥ జాతిశా
మా న్యభావభిన్నైవ తత్తే ॥ ౫ ॥ తం నిష్కే ప్రతి యోగి తా ॥

వృద్ధి క రణత్వై భావా ల్ ॥ ౫ ॥ జాతిశా

మా న్యభావభిన్నైవ తత్తే తో భావనశ్చేవ వ్యాప్తవిరజాత్

నాభిచారవత్సరమున నీ ప్రతియొక తావని చిరకాలావధిగా వాటిని తిని మాంసమునా
వల్లించునట్లు ప్రతియొక తాయొక ప్రతియొక తావని చిరకాలావధిగా వాటిని తిని మాంసమునా
లావతరమానానా ప్రతియొక తానవచ్చెదక తత్సమ్యక్తతా వృత్తి తనంబుగా వచ్చెనట్లు
ప్రతియొక తానవచ్చెదక తత్సమ్యక్తతా వృత్తి తనంబుగా వచ్చెనట్లు
౨౪ - తత్సమ్యక్తతా ప్రతియొక తాయొక ప్రతియొక తానవచ్చెదక తత్సమ్యక్తతా వృత్తి తనంబుగా వచ్చెనట్లు
సమవాయనంబుగా వచ్చెనట్లు ప్రతియొక తాయొక ప్రతియొక తానవచ్చెదక తత్సమ్యక్తతా వృత్తి తనంబుగా వచ్చెనట్లు
నితాయంబుగా వచ్చెనట్లు ప్రతియొక తాయొక ప్రతియొక తానవచ్చెదక తత్సమ్యక్తతా వృత్తి తనంబుగా వచ్చెనట్లు
లావతరమానానా ప్రతియొక తానవచ్చెదక తత్సమ్యక్తతా వృత్తి తనంబుగా వచ్చెనట్లు
తరగత ప్రతియొక తానవచ్చెదక తత్సమ్యక్తతా వృత్తి తనంబుగా వచ్చెనట్లు
తావచ్చెనట్లు ప్రతియొక తాయొక ప్రతియొక తానవచ్చెదక తత్సమ్యక్తతా వృత్తి తనంబుగా వచ్చెనట్లు

సామాన్యభావప్రతియోగితాయాం ఘటతావజ్ఞిన్మజాతిసామాన్యభావనిష్ఠప్రతియోగి
 తాయాం చ సత్వేన నిరుక్త్యా భయాభావవత్త్వేన తాదృశప్రతియోగితాయామితి తాదృశ
 శత్రుతియోగితాయామితి తాదృశప్రతియోగితాకాభావమాద్యాయావ్యాప్తిస్సంభావనా॥
 ఘటకేతావత్త్వవజ్ఞిన్మజాతీయప్రతియోగితాతదవజ్ఞిన్మజాతీయరూపసం
 బంధావజ్ఞిన్మజాతీయోగితాతాభావప్రసిద్ధాతప్రతియోగితాయాం విశేషణతా
 విశేషణ సంబంధేన వతః మానోయోగ్యాభావస్య ద్వియప్రతియోగితానవశేదకత్వే
 వివ్రావకతాఘటక సంబంధావజ్ఞిన్మజాతీయోగితావశేదకత్వసత్వేప్రసాద్యవక
 తాఘటక సంబంధావజ్ఞిన్మజాతీయోగితావశేదకత్వేభావాదేతతాదృశ్యాభావ
 వత్త్వమితి పటత్వేప్రవాచ్యతావ్యాపారక్షణ ఘటకం వఘటకతాభావవాదప్రవృత్తా
 దిత్యేదివృత్త్యాంతరీ భూపత్యాభావనిష్ఠప్రతియోగితాయాం నిరుక్త్యా భయాభా

తన

వం తోబావా: దైతకవిశేణతావిశేషః (సం) బం దే సోషయప్రత్యయ స్వప్రమిత్యలక్షణం
 ప్రతియోగతాయాం నిరుక్త్యాభయాభావవత్సంనివేశనం భవతిపుక్తప్రపంచవ్యాప్త్యతివ్యా-
 ప్త్యైరనవకాశాత్ తథాపసృజిష్యహే త్వదికరణా వసేదేనత్యదినివేశనమఫలమితి-
 యేన్న॥ అభావమాత్రాదికరణకాభావశ్లేషఅదికరణాసృకూపత్యేషహాభావవిన్న-
 అభావత్యదిత్యదివ్యభూరినిఘటాభావనిష్ఠతద్భృత్త్యైవన్మనాభావాభావసృఘటాభావ-
 సృకూపసృభావవిన్నత్యం దైతకవిశేణతావిశేషః సం బం దే సోషయప్రత్యయప్రత్యయదతః సృజిష్య-
 హే త్వదికరణావసేదేనప్రతియోగసామానాదికరణ్యాం నివేశితం తథాపహే త్వదికర-
 ణాఘటాభావే తన్నిష్ఠతద్భృత్త్యైవనావరూపప్రతియోగసోలనత్యైవన్మనాభావప్రతి-
 యః॥ ప్రతియోగవైయదికరణ్యాఘటతవ్యాపకతాయాం సిద్ధివ్యాపకతాఘటకనా-
 ద్యదికరణాప్రత్యయం దైతకవిశేషణతావిశేషః సం బం దావన్మిత్యైవన్మనాభావప్రతి-

౨౬

నన్నామాదిత్యానామతాత్పర్యమునామాయావ్యాప్తరతస్తత్పరణామయభావం నాథ
 తలభావపత్రికాపాదానం నవైవమపిజాత్యలవనప్రభుత్వేనయోగ్యభావస్తత్పరభావం
 స్మృతయానాద్యభిరకరణానికూపితదైశివశిష్యణాతానంబందేనప్రత్యభావప్రతియోగితా
 నవసైతకప్రతియోగితాతతయా లక్షణాఘటకత్వేననయావదంతకతతాప్రకాశావ
 యప్రతియోగితాశ్రయత్వమునామయభిరకరణావసేదేనవికరణాదవ్యప్తస్థావ
 స్థైర్యమితత్వమునాభావం నవదేనస్థుకూపనంబందేనఅవతరమాననికూపితప్రతియోగి-
 తాయానిమానాభిరకరణానానవసేదికాయాప్రతియోగితాతాప్రకప్రతియోగితాత
 త్వసప్రవర్తకణీయతాత్పర్యంభూతతావస్తాం ననాతినిమానాభావం ననప్రతియో-
 గితావస్తానాభావస్థాతిస్థుకూపతయా దైశివశిష్యణాతానంబందేనఅవతరమానా

[illegible]

యోగి తావ్రప్రయ నిమానాభిరకణ్యం చ వక్షణే య్యం ॥ తథాపనుణా తావ్రావవచ్చేదకన్త
 ప్రతియోగి తావ్రప్రయ నిమానాభిరకణ్యం యచ్చేదకన్త తావ్రావవచ్చేదకన్త
 మానోయోగి తావ్రప్రయ నిమానాభిరకణ్యం యచ్చేదకన్త తావ్రావవచ్చేదకన్త
 యోగి తానలక్షణాభిరకణ్యం తునుణా తావ్రావనిష్ఠప్రతియోగి తావ్రావ
 ప్రయస్యస్యవిశిష్టతావ్రావనిష్ఠప్రతియోగి తావ్రావనిష్ఠప్రతియోగి తావ్రావ
 మానోయోగి తావ్రావనిష్ఠప్రతియోగి తావ్రావనిష్ఠప్రతియోగి తావ్రావ
 నవచ్చేదకన్త తావ్రావనిష్ఠప్రతియోగి తావ్రావనిష్ఠప్రతియోగి తావ్రావ
 కరణ్యం తావ్రావనిష్ఠప్రతియోగి తావ్రావనిష్ఠప్రతియోగి తావ్రావ
 వచ్చేదకన్త తావ్రావనిష్ఠప్రతియోగి తావ్రావనిష్ఠప్రతియోగి తావ్రావ
 తావ్రావనిష్ఠప్రతియోగి తావ్రావనిష్ఠప్రతియోగి తావ్రావ

ప్రతియోగితాద్యం

శ్రీమతియోగితావప్రయసామానాదితాతం. లాభం. స్వవినిష్కృతే త్వదితరణావసేదేనబూధ్యం॥
అవంజాతిసామానావల్లావనిష్కృత్యతియోగితాయాం. స్వకూపనం. బంధేనహే త్వదితరణావప్ర
తల్లావప్రతియోగితాయాం. సామానాదితరణేనానవసేదేరక త్వసల్లావప్రత తామృతక
సంబంధావన్నినా. ~~అదితరణావప్రత తామృతక~~ త్వప్రతియోగితాయాం. సామానాదితరణం
నేనానవసేదేరక త్వ. తస్యేనప్రతియోగితాయాం. ~~అదితరణావప్రత తామృతక~~ త్వప్రతియోగితా
తల్లావప్రత త్వప్రతియోగితాయాం. స్వసాద్యాదితరణానికూపితస్వకూపనం. బంధే-
నప్రతిమదం. లావప్రతియోగితాయాం. సామానాదితరణేనానవసేదేరక త్వేవితత్సంబంధా
వన్నిన్నహే త్వదితరణావప్రత త్వ. ~~అదితరణావప్రత తామృతక~~ త్వాయాం. లావస త్వ. స్వల్పక్షణామృతకత్వం॥ త్రి
త్వసాంధ్యవకవ్యతల్లావప్రతియోగితావసేదేరక త్వప్రతియోగితావల్లావతాని తత్త్వం॥
१३ దలావప్రతియోగితాయాం. సామానాదితరణేనానవసేదేరక త్వవ్యావక తామృతక సంబంధావన్నిప్రతియోగితావసేదేరక త్వేవ
దు

[illegible]

३५-

525

తదన్వతః

ని తాయాని భృశైశ్చావావత్రతియోని తావశ్చైదకత్వేపిని భృవద్భృత్తికృతృభుపత్వేనవ
హ్యలూవత్రతియోని తానాస్తి తాళికాకకప్రతితిని ద్భావావః తత్ప్రతియోని తావశ్చై
దక త్వసృతా దృశప్రతియోని తాయాం సత్వేననాప్రసిద్ధిః ॥ ౧౧ ॥ తదావృతతత్వపదం
తదభిరణావృతృవావత్రతియోని త్వపదం అవశ్చైదక త్వపదం త్వసృకూప వశ్చైదక త్వ
నివశ్చైదక మత్యానా భునికశ్చి తాపత్తిః సనుభూహావావవహ్యలూవతత్వపదం
తదా వహ్యలూవనిష్ఠప్రతియోని తావశ్చైదకావృతృవావృతృవావృతృవావృతృవా
తదా వహ్యలూవసృకూపూప తదా వహ్యలూవహ్యలూవహ్యలూవహ్యలూవహ్యలూవహ్యలూవ
వహ్యలూవసృదీయోయాన్తదృశానప్రతిరావావనిష్ఠాప్రతియోని తాతత్ప్రతి-
యోని తాతత్వంభూహావావేపి వతత తత్త్వతా దృశని భృతావశ్చైదకా వశ్చైదక వ్యవ

• శ్రీ తా వస్తేర కప్రతియోని తా తో ఘటానా పోపి భవతి తగలిస్తే విశిష్టమో త్పరిశర
 ణావస్తేర కప్రతియోని సామానాభి శరంభావిరహదవ్యప్రతితిపి స్మయదలావ-
 మాత్రనిరూపితప్రతియోని తాపవస్తేర నానావసా భవవస్తేర తదలావస్తేర తాద్ర
 ౨౯ వస్తేర తా శ్రుతియోని తాకప దేనవివక్షణీయతాపతీ ఘటానావస్తేర నానావస్తేర తదలావ
 లావని తోయాప్రతియోని తా సాయతా ఘటానావనిరూపితా తాపవస్తేర నానావ
 నిరూపితాపిత తాద్ర శ్రుతియోని తా న ఘటానావమాత్రనిరూపితా తా తాపవస్తేర
 తాపవస్తేర నానావస్తేర తా పైవ తపవస్తేర నానావస్తేర తా తాపవస్తేర తా తాపవస్తేర
 మాదాయ నానావస్తేర తా పైవ తపవస్తేర నానావస్తేర తా తాపవస్తేర తా తాపవస్తేర
 పిత తాపవస్తేర తా పైవ తపవస్తేర నానావస్తేర తా తాపవస్తేర తా తాపవస్తేర తా తాపవస్తేర
 తా తాపవస్తేర తా పైవ తపవస్తేర నానావస్తేర తా తాపవస్తేర తా తాపవస్తేర తా తాపవస్తేర

౪౦

భావా

సం. శవం వవత్తుముచితమితివాచ్యం॥ ఘట త్రేనవవత్తువాచ్యవప్రతియోనిత్యవ
 శ్చిన్నశ్చయిత్రసం. యోగసంబంధావశ్చిన్నత్రయోనితాతావాచ్యసంబంధావ
 నిర్మలవహిమదవృత్తితయానిర్మలవర్జితవాచ్యవప్రతియోనితావశ్చిరకత్వంత
 సుఖపమేవత్రైత్యలలావాచ్యవత్వం ప్రతియోనిత్యమతేననావాచ్యసంబంధ
 నప్రతియోనిత్యం నననశ్చిన్నననావాచ్యవాచ్యవత్వం వినిశ్చయనమత్రైత్య
 నితాకత్వేనననననావాచ్యవత్వం కల్పితేనననావాచ్యనిష్ఠాయావృత్తికరణావృత్తి
 యోనితాతాతదవశ్చిన్నావృత్తికత్వం కల్పితే ప్రమాణావాచ్యవత్వం త్రేననననావాచ్యవాచ్య-
 యప్రతియోనితాస్త్రిత్యుత్తావృత్తివాచ్యతత్వాచ్యసంబంధవర్జితవాచ్యవప్రతియోనితా
 వశ్చిరకత్వప్రతియోనితాత్రేనననననావాచ్యవాచ్యవత్వం త్రేననననావాచ్యవాచ్య-
 వశ్చిరకత్వప్రతియోనితాత్రేనననననావాచ్యవాచ్యవత్వం త్రేననననావాచ్యవాచ్య-

విగతసేన

శ్రయోనవఃః పిః త్త్యధూమ ఎవతసృసామా నాభిశరణ్యమయోసోఽతావశ్చైదేనతా
 దృశానాపె అసతాపనాతివాప్తః శబాత్రనననకూపేణాప్రమేయానావనృప్రతియోని
 తాయాః సీమాశ్శక్తికరణాదృశానవశ్చైదృప్రతియోనితాతానావీయ్యోనిస్తతయాయ
 దిప్రతాప్రయశ్చైదేనబిః స్తత్యో తదాతాదాత్త్యసంఘం దేనప్రమేయవానానృప్రతా
 కంఘ్రీవాదిమచ్ఛాలోఘపతాపిత్తాదృశాననకూపేణాప్రమేయానావీయ్యోనిస్తత
 యోనితాప్రయసృవవంగననకూపేణాఘపూనావీయ్యోనిస్తతయోనితాప్రయసృత
 త్రఘపూదేః కనిష్ఠపహేత్వదిశణావశ్చైదేనతత్రాసతాదృశావ్యాప్తినితివావ్యోనిదృతా
 వశ్చైదృశాతిరిక్తదృశానవశ్చైదృప్రతియోనితాతాయత్త్యనిదృశాప్రయకదిశరణా
 వశ్చైదేనసాదృతావశ్చైదృశకనంఘం దేనసాదృశాప్రతియోనిశమానాభిశరణాశ్చ
 తాత్రయ

తాళవా చలత్తా దల భావ సుల సాధల తావ జ్ఞి వ క్క నంబం ధే న మే వ్వు ధి క్క రణా
వ జ్ఞి దే న ప్ర తి యోగి సామా నా ధి క్క రం బ్రాగం భ వా వి స్మే వ వ్వు ధి క్క ర
రణ ధ ర్మా వ జ్ఞి న్నా భా వం నై ద్ద త్త నై ద్ద త్త ల మే న నే మ వ్వు నంబం వే త్త తి
యోగ సు వ్వు త్త నై ద్ద త్త ది గ్రంథ సు వ్వు ధి తి న న్నంబం వ్వు క్కంథ వే త్తా వ్వు
శని రుక్మి మా వ్వు తల ల త వే త్త త్త ది గ్రంథ సు గంబం వ్వు తి న న వ్వు వ్వు నం
యోగ సామా న్య భావే మా నా భా వా ది తి మ త్తే నంబం యోగ సు గంబం
ధా వ జ్ఞి న్న త్త తి యోగి తా క్క ప్ర మే య సామా న్య భా వ సు గంబం గ న నే-

౪౨

అసత్త్వాత్తమేయశాధలకక్షరేకథంహేత్వధికరణావప్తిదేనత్వతి
 యోగిశామానాధికరంజ్యమితిహావలంఎవమపిత్తమేయశులయః
 క్కాలికశంబంధావప్తిత్వతియోగితాత్తాభావస్యశులగగనెస్త్వరూప
 శంబంధినవత్సమానత్వాత్జ్యేష్ఠకాలికశంబంధినవత్సమాన
 త్వాత్హేత్వధికరణావప్తిదేనత్వతియోగలధికరణవృత్తిత్వమస్మిదేతి
 దేనత్వతియోగవలధికరణవృత్తిత్వశులఅథేయతావప్తిదేకశంబం
 ధభేదినభింశ్చత్వాత్తతియోగవృత్తిధికరణవృత్తిత్వంస్యైకశులశాధా

రణం సంభవతి తత్సంబంధం వల్లనా యాః తత్సంబంధ స్థూలమపత్త్యా
 సత్వశాధారణ సంబంధత్వసంబంధేన సత్వశాధారణత్వభావాత్ అతః ప్రతియోగ
 గవ్యధికారణాత్ సంబంధి కే ద్విశేష విశేషణా విశేషప్రతియోగ కేత్వ
 మాప్తమేవ తే తే ప్రతియోగవ్యధికారణ ప్రతిత్వం నివర్జ్యం తథాపి
 లికే సంబంధం వల్లనప్రతియోగితా కే ప్రమేయాభావశుభ్రా నాను
 యోగికే స్వరూపప్రతియోగితే కే ర్హే తే తే సంబంధం వల్లనప్రతి
 ప్రమేయాభావశుభ్రా నాను మతిగగనప్రతియోగికే స్వరూపశుభ్రం
 విశేషణా నుయో

२. పుటలపైపేక్ష్యంయూ సురక్ష్యేనకంఘాన్త్రీవామలాటవర్తి. గాఢాభావప్రసాదం తమోదాంతం తత్ర.

[illegible]

భవతీప్రతియోగితాయాం సాధ్యతా వశ్యతా తిక్తధర్మో వశ్యతా నివ
శనమనుచితమమితలది నిరగుం ~~త~~ ధర్మసలప్రతియోగితా వశ్యతా
నంగికాచి కంబుగ్రవాది మద్దా ~~భ~~ షా విత్యాదా వత్త నిర్దేః నచక్కివలం ధ
ర్మో వశ్యతా ప్రతియోగితాయాం నిదేశనయ్యంతథా వధర్మో వశ్యతా
తియోగితా క్షోయత్తించిదభాషోయదధి కరణా వశ్యతా సాధ్యతా
వశ్యతా సంబంధిన సాధ్య నిష్ప్రతియోగితా త్రయసమానాధి కరణ
స్త్రమితీవ వ్యాప్తిర్వక్తవ్యాసద్ధితా సత్తత్ర గగన రూపేణ సాధ్యభావ

మాదాయ లక్షణగమనసంభవాధూమవావహ్నే రితలత్రల సద్ధితాగన
 నరూపేణాత్మమియసామాన్యభావసలత్ర తియోగితా యాత్మతాత్వయ
 భేదేన భిన్నత్వా తతదియాయాసాధన నిష్టాత్మ తియోగితా హేతుధి కేర
 ౭౫ తావచ్చేదేన సాధనతావచ్చేదకేసంబంధేన తదాత్మయ సామాన్యధి కేరం
 ణ్యవిరహేనాతివ్యాప్తిః సప్తవమపి ద్విత్వావచ్చేన్న సలత్ర తియోగితామానా
 ధి కేరణ్యవిరహేనాతివ్యాప్తిగ్రంథవిహితః ద్విత్వావచ్చేన్నత్ర తియోగితాయాః
 ద్విత్వవచ్చేన్నత్రయం ఏతాత్మశక్తి తాదృశోభయాయాభావసల లక్షణాథ

మాదాయ

ఓకెత్తానుకురుత్తిరఱి దదితిగ్రంథలారాధా^య థం^య థాక్తా భావకులకు ఓకెత
యానాథంకెంభవతతివాచలంథరానవ్వున్నవ్వుపదెనయెననంబందెన
యొప్పుత్తిమా^యతనియొత్తయంత్రంబంధావచ్చిన్నలవచ్చివకతాతదని
రూపకెత్తగులవివక్షితత్తా^యతథాననంయొగెనవ్వుత్తనియొవచ్చివకతాక
ప్రతియొగితాకొయొభావస్మగులనమవా^యనంబంధావచ్చిన్నవ్వుత్తా
వచ్చిన్నవ్వుత్తనియొవచ్చివకతాతనిరూపకతాయాతదభావపరతయ్యె^యవ
తావ్వువదదితిగ్రంథస్సం గన్నతెని^యతదప్రకారితగననరూపనివక్షిభా

వసుప్రతియోగితావస్థిదశం యథాగగనం భవతి తథాప్రతియోగలంఘే
 ప్రకాశభూతాధర్మోవస్థిత్వం భవతి తమతేగగన రూపేణ వస్థ్యభావయ
 ప్రతియోగితాయా అపి వస్థిత్వ రూపే ధర్మావస్థిత్వతయా న తుదయోగభా
 వసుల లక్షణభేదకత్వం సంభవతి అతః శాధ్యతావస్థిదశాతిరిక్తత్వీకా
 దానం తథాగగన రూపేణ వస్థ్యభావయ ప్రతియోగితాయాః వస్థి
 త్వాతిరిక్తధర్మానవస్థిత్వతయా లక్షణభేదకత్వం న వత్తిః న స్థివంశ తిక
 ంబుగ్రవాది మత్తవార్థు టాది తలత్రగగన రూపేణ శాశ్వది లక్షణభేదక

తా నశ్యో తదియ్యత్రైతి యోగితా యాశేం బుక్రివాత్మజి రక్తే నాథే పత్తధర్మ
ణావజ్జిన్నతయా ఇతి నతశ్చాది లక్ష్యే నాథే పత్తధర్మం శంభవతీ తిసిన్దనా
ధలతా వజ్జిదళాతి రక్తే తలప్ర సాధలతా వజ్జి దళేష తీననాధలతా వజ్జి రక్త
వ్యాపకే త్తసల వివక్షితత్వా తథానాథే పత్తసలకేం బుక్రివాత్మజి వ్యాపకే త్త
తో సాధలతా వజ్జి దళా తి రక్తత్వం నాథే పత్తసలకేం త్త పే పత్తా తాతవన
వజ్జిన్నత్తసల గగనరూ పే నాథే పాభావియ్యత్రైతి యోగితా యా మక్షేత
మీవతీననాధలతా వజ్జి దళా తి రక్తత్వం య దిసాధలతా వజ్జి దళా

౪౨ భిన్నతంత్రామయవద్దాన్తా చలత్తాచితలత్ర సాధనా వజ్జి వకత్రమి
 యాతిరిక్ అత్రనిర్దేరి తిత్తమృక్తం తత్రాచిత్రమయ వ్యాధికతా తిరిక్తస్య
 వజ్జిదకా తిరిక్తథర్మా న్నస్యత్తాచిత్తేయా యిననంబంధేనయోవృత్తిమాన్
 త తత్సంబంధావస్థిన్నస్త్వావస్థి వకతాక త్తసలత్ర తియోగితా యాం
 నివేశస్యేవ లాక్ష్యవంతథా చన గనమాపిణి ధూమాభావీయత్రతి
 యోగి త్తావస్థ్యభావస్యలక్షణా ధీ షకత్తా చితతమాదాయన

పక్షి మానా మా తాదావ వ్యాధిః ధూమ వా వక్షి రతలత్ర తు గగన మా జేణ
 ధూమా భా వీయ్యత్ర తియోగ త్తాత్ర య సల హే త్త ధి క రణా వచ్చి తే న
 శాధలతా వచ్చి వ క సంబం ధే నా సత్తా న్నా తి వ్యాధిః ఎవం చ గగనా వచ్చి
 త్త త్త తియోగ తా కీ య త్తం చ త భా మీ హే త్త ధి క రణా వచ్చి తే న-
 శాధలతా వచ్చి వ క సంబం ధే న శాధల ని త్త త్త తియోగ త్తా త్ర య స మా
 నా ధి క రణా త్త త్త మి తే ల వ ప త్త వ ని తం జా తం ఎవం చ స మా వా
 యి త యా వా వల త్తా భా మీ ధే ట ఎవ త్త ని త్త ఇ తి మూ లం ఎ త-

వీరవల్లభా
 వీరవల్లభా

శంసతం శమవాయితృశబ్దృత్తిత్త చిరతా లోలతస్యంయోగేనశమవాయితృ
 త్తినమూలాభిత్రితమితివక్తృవ్యం తథావతశానాథలతావన్దివృత్తాతిరిక్తధ
 ౪౮ ర్థానవన్దివృత్తంయథావతతేతథాఅవృత్తవన్దివృత్తమితీవతతేతి
 త్తినమూలాశంగతిః అక్షోధూమవాన్వీవక్షోరితృత్తమేయవ
 త్తీయస్యంయోగశంబంధావన్దివృత్తమేయోగితాక్షోఅభావస్త
 శబ్దమేయత్తినగననావన్దివృత్తయావంశ్చగనత్రమేయాన్యతర
 రూపేణత్రమేయాభావశ్చాదిలన్యతరరూపేత్తినగననావన్దివృత్తయా-

తదియ్యత్ర తియోగితా యాః పుష్కత యా హేతుభూత వష్ట్యధికరణావ
స్థితినతాదృశత్ర తియోగితాత్రయ సమానాధికరణతయా ధూమవాన్
వష్ట్యరితలత్ర తివ్యాద్ధిరత సౌధలతావస్థి వక్తాతరిక్త ధర్మవస్థి వష్ట్యంత్ర
తియోగితాయాం నివేశితంతథా వస్త్రమేయ వదభావయ్యత్ర తియో
గితాయాః గగనత్ర వస్త్రతరరూపిణస్త్రమేయా భావయ్యత్ర తియోగ
తాయాః సౌధలతావస్థి వక్తాభూత ధూమత్ర తిరిక్తమేయస్థినావ
స్థితయోనతాదృశా భావయ్యత్ర తియోగితాత్ర లక్ష్మణ భూతాకాశేత్ర

౪౬

నాధలతావచ్చెదకాతిరిక్తధర్మానవచ్చెనాధలతావచ్చెదకనంబం దావచ్చెన
 ప్రతియొక్కతొక్కోయన్నాధలనక్షయం ప్రశస్త్రతియొక్కతొక్కోయత్తిం
 పదభామోయ దధికరణావచ్చెదనక్షతియొక్కతావచ్చెదకనంబం దేన
 ప్రతియొక్కతావచ్చెదనక్షతియొక్కతావచ్చెదకనంబం దేన
 కంకల్పయంతి తదావవాపలం జ్ఞేయత్తా దత్తాదత్తాదానంయొక్కనం
 బం దావచ్చెనక్షతియొక్కతావచ్చెదకనంబం దావచ్చెనక్షతియొక్కతావచ్చెదకనం
 తుగగనక్షతూపేన న్నక్షతూపేన న్నక్షతూపేన న్నక్షతూపేన న్నక్షతూపేన

౩౦

వాచనాత్మ రిక్తా యోవృత్తిమానసంయోగనిష్ఠానం సగతా నిరూపకతా
 వశే దశజ్ఞిననలక్షణాథ్యకతేననవృద్ధికరణానంబంధమాదాయలక్షణ
 సమస్తయత్నితవాచనం ఎవంసతివహ్నిమాన్ధామాదిత్యదేశకననరూప
 నివహ్నిఃయస్యయోగసంబంధావశ్యేనైత్రయోగితాకాఖ్యావస్తవయత్ని
 తియోగితాయామదివహ్నిత్వాతిరిక్తా యోవృత్తిమానసంయోగనిష్ఠా
 నంసగతాకేత్తావశే దశజ్ఞిననరూపకతేనతదభావస్యాదిలక్షణాథ్యకతా
 నుపేక్ష్యః సేవసాధనతావశే దశాతిరిక్తాత్వత్రాధనతావశే దశతానంసగ
 తా

తాయాశ్చ తాతా నాథాధరతావస్థితకాతిరిక్తత్వం కింత్తు నమ వాయ | ఇతలనేవ
 సంశయత్ర కా^{సంశయ} ~~నాథాధరతావస్థితకాతిరిక్తత్వం~~ ^{తాత} నాథాధరతావస్థితకా^{తాత} వస్థిత^{తాత} భేదవవస్థిత^{తాత} నీయః
 తథావ వస్థితా మూ నాథా ము చిత్రత్ర సంతయింశీ^{తాత} నాథాధరతావస్థితకా^{తాత} తా^{తాత} సంశయ^{తాత} రూప
 తాయాశ్చ తాతా నాథాధరతావస్థితకాతిరిక్తత్వం కింత్తు నమ వాయశ్చ వత
 న్నిత్యో వస్థితకా^{తాత} తా^{తాత} రూ^{తాత} ప కత్తనలనన నా^{తాత} రూ^{తాత} పీ^{తాత} నీ^{తాత} సంతయింశీ^{తాత} సంబంధా^{తాత} వ
 భిన్నత్ర తియోగతా^{తాత} క^{తాత} వ^{తాత} క్ష్య^{తాత} భా^{తాత} వ^{తాత} య^{తాత} త్ర^{తాత} తియోగతా^{తాత} యాం^{తాత} సత్త్వా^{తాత} న్నగనన^{తాత} రూ
 పీ^{తాత} నీ^{తాత} సంతయింశీ^{తాత} సంబంధా^{తాత} వస్థిత^{తాత} న్న^{తాత} త్ర^{తాత} తియోగతా^{తాత} క^{తాత} వ^{తాత} క్ష్య^{తాత} భా^{తాత} పీ^{తాత} నల^{తాత} ష్ట^{తాత} న

శ్రీ

౨౧

ఘటక ఇతివాచనం యవం సతిసంయోగిసోయత్ర సమవాయేన సాధ్య
 తా ఘటకేష్టంఘాతశ్చత్రవ్యభివారి ఘటసంబంధావయవిజ్ఞేన సమవా
 యసంబంధేన సంయోగిసోత్ర వ్యభిక్తిశ్చ తత్ర సమవాయిన స్సంయో
 గసంబంధావచ్ఛేదత్ర తియోగితాకాభావశ్చేదయావయవసమవాయిత
 రావచ్ఛేదసంయోగసంబంధావచ్ఛేదత్ర తియోగితాతసావయవినరు
 క్తసాధ్యతావచ్ఛేదకాతిరక్తధర్మాన వచ్ఛేదేష్టతత్ర తియోగితాయాప్రది
 లక్షణఘటకతయా తత్ర తియోగితాకాభావశ్చ సమవాయరూపత్రత

యోగిని రూపేన మవాయ సంబంధావస్థాద్భుతాదీకరణేవ తదానంతరం
అతివ్యాప్త్యాదే త్తేః యదేవ సాధనతావస్థా త కేన సంబంధా తిరిక్త్యా యోవ
త్తిమానత్వాద్భుత సంసగతైకా రక సాధనం న్న వస్థితకతాని రూపకత్వమే - కనా
వసాధనతావస్థా తకా తిరిక్తధర్మాన వస్థితత్వం వక్తవ్యం తథావ సంయోగకం
బంధా వస్థితత్వ తియోగతా కవా నలత్వాభా వేయత్వ తి యోగతా న లక్షణ
భూషకతా త స్యా రిసా ధనతావస్థా త క స్వరూపక సంబంధా తిరిక్త్యా యోవ
మాన సంయోగ సంబంధ క్తవ్యైక సంసగతా వస్థితక తాని రూపకత్వే న లక్షణ భూషక తేతా

౨౨

వృధి కరణం వృధి కరణం సంబంధ ముదా యోగ క్షణగమనం గగనమపి
 ని వక్ష్యే యస్యం యోగ సంబంధం వజ్జిన్నత్రుతి యోగితా కాభావశ్చ దయత్ర
 తి యోగితా యాస్మి ధర్మతా వజ్జి దక్ష సంబంధం తిరిక్తా యోగవృత్తి మా
 తంత్రై క్షణగగనత్ర కాక కణాధర వంశం వజ్జి త్తా దక్ష త్వా నిరూపకత్వేన
 లక్షణ భూషకే తి తత్త్వ తి యోగితా ముదా యోగ క్షణగమనం గగనం
 గి సోయత్ర సమదా య సంబంధేన తత్త్వ సమదా యి సోయస్యం యోగ
 సంబంధం వజ్జిన్నత్రుతి యోగితా కాభావశ్చ దయత్ర ది తత్త్వ తి యోగితా యా

శ్రీధరతావస్థి వక్త్రాంతావస్థి వక్త్రీభూతా యశశమ వాయు శంబంధశ్రవతి
రిక్తా యోప్యత్రిమాన శంయోగశ్రుష్టశంక గతావశ్యప్యవస్థి వక్త్రా ని
రూపకక్షి నలత్తతియోగితా లయేనా ఘటకతెతి నతత్రావ్యాప్తిః ధామవాన్
వక్త్రీరితలత్తత సననరూపీణ శంయోగశ్రంబంధావస్థి నత్తతియోగితా క

శ్రీః ధూమ్రాభావో న లక్షణః పక్షః ఇత్యుపలతే తదావయం న విప॥ ఇతి ప్ర॥

శ్లో

శ్రుణ్వతయినమః అత్ర నాథల వ్యాధి కేత్ర తయోగితాకా ఇత్యుక్తే వత్సామా
 ిధూమాదత్యాదౌ ప్రాదత్త విశిష్టే ద్రవ్యత్వా భావస్యాపి నాథల వ్యాధి కేత్ర తయో
 గితౌ కేత్రయా యావదం తగ్గతత్తేన తగుల వస్త విశిష్టే హేత్వధికరణావస్థే
 దేన ప్రాదత్త విశిష్టే ద్రవ్యత్వరూపేత్ర తయోగితా వస్థే దకౌ వస్థే న సమా-
 నాధికరణత్వే దవ్యాధిః॥ అ తస్మాదల వ్యాధి కేతా వస్థే దకరూపావస్థే న
 త్ర తయోగితాకత్త మభావే న దేశితం న ప్రత్రయది నాథల వ్యాధి కే-
 త్రం నాథల వస్థిత్వా భావాత్ర తయోగిత్రం తదా విశిష్టా భావో భయా

భావమాదా యశద్దేహమేవశాధలవన్నిష్టాభావప్రతియోగిత్తావత్తేఃన
 శాధలవన్నిష్టాభావాప్రతియోగిత్తరూపవ్యావకత్తనీధిః యదతుశాధల
 వన్నిష్టావలంతాభావప్రతియోగితావన్నిదకతావర్త్యులధి కరణధర్మభి
 న్నధర్మధర్మవత్తం వ్యావకత్తం తథావతావ్యకాభావప్రతివన్నిదకతావత్త ^{తియోగ}
 ర్యావ్యధి కరణభిన్నయద్రవ్యత్తత్తం తద్వత్తసంప్రవ్యత్తేనత్తంన వ్యావ
 కత్తాప్రసిద్ధిచిత్తవ్యవతేతదాప్రమీయత్తనానరుక్తప్రతియోగితావ ^{వి}
 జ్జేదకతావర్త్యుధి కరణభిన్నతయో తద్వత్తే ఘటశ్చ ॥

భాషాది నిరుక్తాధారవ్యాధికేత్రతయోగితాకలతి ఘటాభావమాదాయ
 సంభవసంభవేత్రదత్త విశిష్టత్రవ్యత్తాభావమాదాయ వ్యాధి తానసం
 ౪౪ సంధభవవిదాభాదతీః సవత్త తయోగివ్యధి కేరణసాధనవంశిష్టా భావాత్ర
 తయోగిత్వం వ్యాధికేత్రం ఎవంస విశిష్టా భాషాభయాభావసంసాధనవ
 ౫ నిష్టాన్తేత్రతయోగి వ్యయ్యధి కేరంణ విరహాత్సవత్త తయోగి వ్యయ్యధి కేరంణ
 సాధనవంశిష్టా భావాత్ర తయోగి వ్యయ్యత్ర సేధిరి తివాసం ఎవంస తేత్ర
 మేయ మిత్తాకారకేయత్తం సజన్యజ్ఞానవిషయత్తాభావసంసత్త తయోగివ్యధి

కేరణసాధనవిష్ణుభావాత్ప్రతియోగిద్వినతత్వతియోగి కయత్తిం నిజస్య
జ్ఞానవిషయత్వాభావస్యాదిలక్షణభృష్కతయాతాదృశాభావమాదాయ
శ్చత్రలక్షణసమస్తయశంభదేఅత్రాదిలక్షణేత్రత్విస్త్వత్వత్వాదిగ్రంథానుబంధే
తాదవస్థానత్రైః అతవవగ్రంథకృతేదమత్రావధేయమి త్యాదినాత్రైతియో
గిద్వైయ్యధికరణం న్యాయాంతమివవ్యాపకకర్తృమత్రనిపిశి తమి తిశ్చనాధన
వ్యాపకతావశ్యేదకత్రైతియోగితాకర్తృమివనాధనవ్యాపకకర్తృతియోగి తాకర్తృ
మితలభ్యప్రయోగేదం వక్తు వక్తునాధనాధికరణ వృత్తిప్రేరేక్ష్య వ్యాసజలవృత్తి

౪౪

౪౪

ధర్మానవస్థి నృనమానా ది కరణధర్మావస్థి నృత్ర తియోగితా కా భావాత్ర తియో
 గిత్తం సాధ్యవ్యాధికత్తం ఎవంసవ్యభిసారి నృవ్యభిసారి క్షలా నృత్తా భావమా
 దాయ్వివనా తివ్యాధిః కర్యాధిః త్రుతికేంస్తి క్షణే వ్యాధికతావస్థికతా సు త్వ
 సుకణేది వ్యాధికతాభృ టక అవచ్చికతాయాం పృశి క్షణే నవస్థి నృత్తనిదేశ
 నసల ఆ వక్షకత్తాది తిధీలయం తథాపత్రుదప్రత్తిత్త విశిష్టప్రవృత్తాభావ
 య్యాయాత్ర తియోగితా త స్యాది సాధ్యవ న్నిష్టాభావత్ర తియోగితా నవస్థి
 ధకత్తినతాద్రాభామో లక్షణ భృ టక ఇతి తత్త్వవిశిష్టే త్తదికరణావ

విశిష్ట

2

వ్యాఖ్య

శ్లోచన మృదవ్యత్తిత్త్రవలత్తరూపత్రుతియోగితావస్థి వక్తావస్థి న్నసామా
నాధికరంజ్యవరహాదవ్యాద్దిరతః నాథలేతా వస్థిదశరూపావస్థి న్నత్తేన
సమ అభాషావిశేషితః త్రాదవ్యత్తిత్త్ర విశిష్టత్రవ్యత్తాభావః త్రవ్యా న్యసమ
స్య పితత్తేన త్రాదా న్యసమ పేతా భావపేతి సమనియతాభావానా కం
త్రాభాష్యద్వైకేలమతేత్రాదవ్యత్తిత్త్ర విశిష్టత్రవలత్త్రుతియోగితావస్థిదశం త్రవ్యా
న్యసమపి తత్తమదిభవతీతదవస్థి న్నసామా నాధికరంజ్యసంస
త్రాదవ్యత్తిత్త్ర విశిష్టత్రవలత్తాభావేన త్తాత్మకమవ్యాత్తిః సవత్రుతియో

౨౬

నిత్యాయాం యావత్తనివేశనవశే తాత్పర్యాభావం యావత్త
 తియోగితాః పాత్రాదవృత్తిత్వవశాన్ తియోగితాదిజ్ఞాతా
 తదవశేషకతాపర్యాప్త్యధికరణధర్మావశాన్ నామాధికరణాత్
 హేత్వధికరణావశేషేన విరహాదవ్యాప్తిత్రసం గతివాచకం ఏవం శబ్దః
 పట్టినవత్సభావవహ్నిత్వేన ఘటాభావయోగ్యేకేణి శాధనతావశే
 షకావశాన్ వ్యాపకప్రతియోగితాంతరీతాయాః పట్టావశాన్
 వహ్నినిష్ఠాత్ తియోగితాతదవశేషకభూతఘటప్రత్యవశాన్

శ్రీవలాపరూపానంతరే వృథాః

పశ్చాత్తాపము నియతాభావ్యకలమతి కుట్రతైన
 వశ్యభావమాదా యావశ్యత సంభవాత్తత్వత్యదమతి దూషణ
 సలసంధర్భవిరేగాధాపత్తేచితి సేన్యత్తతియోగితాకాభావేన్యా
 వశ్యదకావశ్యన్యసామానాధిన్యజేగేన్యత్తేభింన్యత్తవతదుభయా
 భావః తత్తతియోగితావశ్యదకామ్నన్యసామానాధికరన్యమిత్తే
 తకల్పాభిప్రాయేణాంయంప్రంథః తథాపత్రవ్యాన్యసమపేతత్వ
 వశ్యన్యత్తదాసమపేతనిష్కత్తతియోగితాకాకాభావేతత్తతియో

౧౨

గతా వశ్యదశభూతద్రవ్యా నానమపేతత్వా వశ్యనాధికరణేభూతత్వభివ
 ర్తతత్త్వజగత్ప్రతిభిన్నతదవశ్యయోగ్యత్వాన్నతావ్రతత్రుతియోగితాల
 వశ్యనాథుపకాయథాథుపత్వావశ్యన్నవక్షిన్నత్రుతియోగితాల వశ్యనాథు
 పకాతథావక్షిన్నావశ్యన్నథుపనిష్కన్నత్రుతియోగితాది వశ్యనాథుపక
 తినమనియతాభావ్యోగమతే తదవశ్యదశవక్షిన్నావశ్యన్ననామా
 నాధికరణాభ్యసత్వానవలదికరణాధర్మావశ్యనాభావమాధాయావ్యా
 త్రిసంభవతీతాత్రో విశిష్టాభావీభయభావమాధాయావ్యాత్రివానం

అస్త్రేతమవధేయం॥ సమనియతాభావానామైశ్వర్యమతియస్త్రతియో
గితాకాభావేష్టవశ్శేదకావశ్శనశామానాధికరంజ్యవ్యధికరణాధ
రూపశ్చిన్నాభావశ్చస్త్రేతమవధేయం॥ తస్మాత్తతియోగితాకాభా
వేష్టవశ్శేదకావశ్శనతావ్యవస్థాతతియోగితావ్యవస్థా
నాధికరంజ్యమిత్థుక్తాశ్చేదశామంజసేలస్త్రతియోగితావశ్శేద
కావశ్శనశాలవ్యవస్థానశంభవతీతివస్త్రావశ్శనశాలవ్యవస్థా
నస్త్రతియోగితావ్యవస్థానశాలవ్యవస్థాధికరణావశ్శేదనలక్షణేతి

ప్ర
శ్న

వహ్నిస్తేన ఘృతాభావయ్యాం ఘృతావశ్చ న్నావహ్నిని త్వేత్రుతియో
 గితా తదాశ్రయాధికరణోఽహే త్వధికరణావశ్చ దేన సతా తపతః
 తు వృధికరణాధర్మా వశ్చ న్నత్రుతియోగితాయాః త్రుతివృక్తిభిదేనభిం
 ష్టేన కణభిర్మత్రుతియోగితాయాః శ్వాశ్రయాధికరణాత్పశ్యన్తే
 తియోగితావశ్చ దక్భూతశ్చంయోగశ్చంబంధేన హేత్వధికరణా
 వశ్చ దేనాసతాత్ || త్రుతియోగితావశ్చ దకావశ్చ న్నత్రుతివేదనం తథాచ
 త్రుతియోగితావశ్చ దక్భూత వహ్నిస్తేన త్వేత్రుత్యుతవ వశ్చ న్నాధిక

నాథాయాః హే త్వదీకే రణా వశేచే న సత్త్వా త నా వ్యాప్తిః ననుభే టప్రతిష్ఠా వితి
 జ్ఞేత్ర వృత్తా భామో యథా వ హ్ని మాన్ధూ మా దత్త త్ర శా ధర వ్యాపకే తావ
 జ్జీవకేత్ర తియోగితా క్షోభ వ తి తథా వా సలంజ్యయ త్వాదిత్యా వా భే ట
 ప్రతిష్ఠా విశిష్టే వా సల త్వా భామో బిభృవ తి తత్త్ర తియోగితా భే ట ప్రతి
 ష్ఠా విశిష్టే వా సల త్వా వశేనా దీకే రణా తాయాః హే త్వదీకే రణా వశేనా
 నా సత్త్వా దగుంభ వ వ వత్తు మునితః యది గ భే టప్రతిష్ఠా విశిష్టే వా
 సల త్తం న్నా స్తి తి త్ర త్తే త్తే భే టప్రతిష్ఠా విశిష్టే వా సల త్తే త్ర తియోగితం
 తిః

వశేనా
 భాత

గావగాహాపైతరంతుశివవిగత్యై ఇతిత్రుతీతిర్చథాశ్చవృత్తిశిఖానిష్ఠత్ర
 తయోగితాకృత్తనంబంధేనశివనతీర్థంశే అవగాహాపైతథానామానాధి
 కరంజ్యనంబంధేనశ్చవృత్తియర్థప్రప్తంతన్నీష్ఠత్రతయోగితాకృత్తనం
 బంధేన అభాదేవావలక్షమవగాహాపైతథావర్థప్రప్తవిశిష్టతా
 భావవలక్షనాధవ్యాకృత్తవిరహోన్నతమాదాయాద్విరుపలక్షితతాతుల్య
 యుక్తాప్రారవృత్తిప్రవిశిష్టత్రప్రప్తభాషాదినవక్షామాధమామా
 చితాదౌలక్షణాథప్రకృతిసిన్నతప్రతాన్యత్ప్రవిశిష్టత్రవత్తంతన్నీష్ఠ
 తావశ్యదకత్రతయోగితాకృత్త

వా

శ్రుతిశాస్త్రశాస్త్రానాదికరణ పద్ధతా నాప్త నిష్కృతియో నితాకృత్య సంబంధే
న లభావగాహ సేను సేవద్ధతా నాప్త విశిష్టత వృత్తం న్నా స్మ తిత్త తత్తనుత
శక్తిః పద్ధతా నాప్త విశిష్టత వృత్త నిష్కృతియో నితాకృత్య సేవతా వృత్త
తిత్యాదికృతియో శాకరణా తతా వృత్త ప్రతియో నితాయో శ్చ వహ్ని వ్యాప
కతా వహ్నిదకతయా తా వృత్తా భావ మాదాయ వహ్నిమా నధామా
దిత్యాదా వహ్నిదే స్స ఘటత్తా త॥ ననునాథతా వహ్నిదకా వహ్నిదే వ్యా
పకతా వహ్నిదకంయత్ర వృత్తత తదవహ్ని స్మ తియో నితాకా భావః

౬౦

తద్దతాశ్చ త్తద్విశిష్టత్రయతాభామీది ఎవం ఘటవృత్తత్తద్విశిష్టవాప్యతా
 భామీది తత్తత్తయోగితావశ్యేరకం యత్రవృత్తవాప్యతా దికం తద త
 వశ్చిన్నశామానా దికరణలశ్యతాత్వశాభావేన త్తాదేతలక్షణశాస్త్రవృద్ధి
 కరణధర్మావశ్యన్నాభావం వినా సత్త్వలక్షణసంగమనసంభవాత్తత్త
 యోగ్యత్వత్తిశ్చేతి గ్రంథానుపేక్షత్తతాదవశ్యలంసపమహేన నన్యవ
 ఘ్నిమాన్ ధామాద్రేతి వ్యత్యత్యత్తద్విశిష్టవాప్యహోన్ జ్ఞేయత్తా
 దిత్యదౌతాత్వశాభావత్ర తయోగితావశ్యేరకభూతవఘ్నిత్వవాప్య

తృతీయశ్చనామానాదికరం శ్రీనాథ్యుచివారి శ్రితివ్యాధిరతః త్ర
తెయోగతావశేషకావశేషనామానాదికరం శ్రీమిత్యత్రతెయోగత
వశేషకతాపర్యాక్ష్యదికరణధర్మావశేషనాదికరణతావద్వృత్తిత్వం
క్రేష్టం ఏవయస్య విశిష్టహేత్వదికరణావశేషేదేనత్రతెయోగతావ
శేషకతాపర్యాక్ష్యదికరణి భూతమహాననయత్వవహ్నిత్వేతదు
భయావశేషనాదికరణతా యోగనాతివ్యాధిః ఏవం హి మా
ధూమాదిత్యాదీనాదలతావశేషకావశేషనాదికరణతావశేషకరూపా

వచ్చిన్న ప్రతి యింక తాళ మహా ననీ య్యవ ష్టేభా వశుల స్తు విశిష్ట హేతుభి
 కరణా వశేదేన ప్రతి యింక తా వశేద కేతా పర్యాప్త్యుభి కరణా ధర్మా వశేన
 శామానాభి కరణం నిర్విరహేద వ్యాప్తిరతః తాత్ప్రళ వ్యాధి కేతా వశేద కేద
 తా వశేన ప్రతి యింక తా కా భా వదేదేన తాత్ప్రళ వ్యాధి కేతా వశేద కే
 రూపా పర్యాప్త్యుభి వశేద కే త్తం వ్యాధి కేతా వశేద కే రూపేతరాన వశేన
 ప్రతి యింక తాత్ప్రళ కేద వా వశ్యం వక్తవ్యం తథా వ శ్చ పృష్టి త్త విశిష్ట వా
 పృష్టి త్తా భా వశుల మహా ననీ య్యవ ష్టేభా వశుల తాత్ప్రళ వ్యాధి కేతా ॥

వశిష్టకూపకర్మాత్మకవశిష్టకాకాశత్రయియోగతాకాశత్రయిరకాశత్రయి
 క్షుణ్ణకాశత్రయి. కింతు వాప్యత్రైతీయత్వాద్భావనీయవలక్షణక్షుణ్ణకాశ
 త్రయి. వశిష్టకూపకర్మాత్మకవశిష్టకాకాశత్రయి. కింతు వాప్యత్రైతీయ
 త్వాద్భావనీయవలక్షణక్షుణ్ణకాశత్రయి. కింతు వాప్యత్రైతీయత్వాద్భా
 వనీయవలక్షణక్షుణ్ణకాశత్రయి. కింతు వాప్యత్రైతీయత్వాద్భావనీయ
 వలక్షణక్షుణ్ణకాశత్రయి. కింతు వాప్యత్రైతీయత్వాద్భావనీయవలక్షణ
 క్షుణ్ణకాశత్రయి. కింతు వాప్యత్రైతీయత్వాద్భావనీయవలక్షణక్షుణ్ణ
 కాశత్రయి. కింతు వాప్యత్రైతీయత్వాద్భావనీయవలక్షణక్షుణ్ణకాశ
 త్రయి. కింతు వాప్యత్రైతీయత్వాద్భావనీయవలక్షణక్షుణ్ణకాశత్రయి.

౬౨ శ్రీవిరహేణా తివ్యార్థి విరహో తత్ర తియోగితావశ్చేదకతాపశ్చార్థ్యధి
 కరణ ధర్మావశ్చిన్నసామానాధికరం శ్రీత్రవిశేత్రయోజనవిరహేణామ
 హేనగేయ్యవశ్చేభావాదకమాదాయావ్యర్థివిరహా తవ్యపతావ
 శ్చేదకతాపశ్చార్థ్యవశ్చేదకతాకర్తృత్రవిశేత్రయోజనాభావా తవిశిష్టా
 భామోభయాభావమాదాయ లక్షణమస్థయః పవంశ్చభివారి
 నీవుభివారిష్టలభేదవృత్తిస్తాదాత్మలసంబంధావశ్చిన్నసాధ్యవ్యరీక
 తావశ్చేదకత్రయా తదవశ్చిన్నభేదస్యాపినిరుక్తయావదంతగ

తతయా తస్య పతావ్రతభిదకా తుప్రతియోగతా వశ్చిదకా వశ్చిదకా వశ్చ
దకతా ఘటకతా దా త్వసంబంధే నాధికరణే వ్యభిచారశ్చ లభ్యం వై
తమనత్వా తత్ప్రతివ్యతిరేకేన త్ప్రతియోగతా వశ్చిదకతా దర్శన
కరణధర్మా వశ్చిదకతా మధ్యమే పి తి సేన ప్రతియోగతా యాం యాం
త్వా నివేదకే అయోగిం లక త్వస్య కాదేనాం యోగిం లక భిం దభి
దకసప్రతియోగతా వశ్చిదకం యథా యోగిం లక భిదకృత్తః తతా
యోగిం లక భిదో నా స్థితీ త్ప్రతి తి తి గిత్వా భావ ప్రతియోగతా వశ్చి

వక్రభూతభేద త్తమపి తిరుద వశిష్టశామా నాధికరం ఇత్యున్నవిశిష్ట
 తాత్పర్యకరణావశ్యేదేన అయోగిగా లక్ష్యమైత్యున్నా భావే సత్తాద తివ్య
 త్తిః ~~య~~ త్త తియోగితా కా భావే త్తావశ్యేదకావశిష్టశామా నా
 ధికరం ఇత్యున్నదికరణధర్మావశిష్టా భావ భిన్నత్వ ఎతడు భయాభావ
 ఇత్యున్నావశ్యేదకతాప త్యున్నదికరణ త్తస్య ప్రయోజనా భావాదయో
 గిగా లక్ష్యభేదత్తావశిష్టత్వ తియోగితా న లక్ష్యగుణే షకా తత్త తియోగితా
 వశ్యేదకభూతభేద త్తావశిష్టశామా నాధికరం ఇత్యున్నదికరణధర్మావశి

నా భావచింతన పతమభయశ్రీ వాయోగో లకాన్వితా భావేశతాదభు
తే తదా వర్షిమాన్ధూమాదిభ్యత్రనిరుక్తయా వరంతగతత్రాదాన్వితవి
శిష్టేద్రప్రత్యాభావశ్చయాత్రాదాన్వితవిశిష్టేద్రప్రత్యావశ్చిత్తాత్రవియో
తాతదవశ్చేదకీభూతత్రప్రత్యావశ్చిత్తామానాదికేరంభావృద్ధికేరం
ధర్మావశ్చనాభావచింతనపతమభయశ్రీ వతాత్ప్రశాభావేశతాన్విత
యావదభావాంతగతతాదృశత్రవియోగత్యాత్రనిష్ఠే వాన్తగా-
యనాధ్యతావశ్చేదకావశ్చిత్తావశ్చేదకమాపకావశ్చేదక

౬౪ దశతాకష్టం న పేశనయ్యం॥ నవయత్ర తియోగితాకాభాదేష్టావశేఠకావశ్చ
 న్ననామానాధికరంణ్యవృద్ధికరణధర్మావశ్చన్నాభావవిశ్లేషత్రవతదుభయా
 భావశ్చాధ్యతావశేఠకావశ్చన్నాభావశ్చికతావశ్చదశరూపావశ్చన్నత్రతియోగితా
 గతాకాభాదేష్టావిశిష్టహేత్రధికరణావశ్చదేశత్రతియోగితావశేఠకా
 వశ్చన్ననామానాధికరంణ్యవివక్షేయాంబేర్వాప్తినదేశివ్యావృత్తిః కలద్ర
 యివినకుంభవతిత్రాదానృత్రవిశిష్టత్రవృత్తత్రావశ్చనాః యాత్రతియోగితా
 తదవశ్చదశేభూతత్రవృత్తత్రావశ్చన్ననామానాధికరంణ్యవృద్ధికరణ

ధర్మమున్న భావము ఇంతయును కేవలము శాస్త్రముగా భావించి
చింతింపరాదు శాస్త్రముగా భావించునది యాచార్యుని సంభవతతి వాచ్యమే
సత్యమగునని వేదవేదాంతముగా భావించునది విశిష్టముగా
భావించునది భావముగా భావించునది సంగమముగా భావించునది
సంపత్తియును సంగమముగా భావించునది సంగమముగా భావించునది
భావముగా భావించునది సంగమముగా భావించునది సంగమముగా
భావించునది సంగమముగా భావించునది సంగమముగా భావించునది
సంగమముగా భావించునది సంగమముగా భావించునది సంగమముగా
భావించునది సంగమముగా భావించునది సంగమముగా భావించునది

త్రిపురవిశిష్టా నాగ్నిత్రైతీతేరక్షురదయాత్వం చ వాష్టవ ఘటోదయా
భావత్రైతీయోగతావస్థేదశం ఘటత్వమేవ వం వాష్టవ్యోయత్తాదిత్రైత్ర
సాధనతావస్థేదశావస్థేన వ్యాపకతావస్థేదశాన ఘటప్రతిష్ఠప్రేరక్ష్యం కింతువా
చ త్రైతీయమేవ తదవస్థేన త్రైతీయోగతాకన్యఘటవ్యతిష్ఠవేశిక్షవామత్రాభా
వేశిత్రాల్వామంజ్నేయత్తాదిత్రైత్రవిశిష్టా భాపౌదయా భావమాదాయ
లక్షణమున్నయః కంభవత్త్రైతీయోగతాయం యావత్తన దేశోఽతి
త్రైతీయోగతాయం యావత్తన దేశకక్షేప్రతీయోగతావస్థేదశతావస్థా

ధికరణధర్మవర్జిత నవేక వ్యావృత్తసంభవేనత్రైతీయో నృప్త త్రిశ్చైత్యాదిత్రంభా
సంగతిః॥ అత్ర లక్షణే ప్రతియోగపైయం ధికరం న్యాయోఽత వ్యావృత్తతాత్రవిష్టా
సాధ్యధికరణే ద్విశేషవిశేషణతా విశేషసంబంధా వర్జితప్రకృష్టం లభామితి
భావభింతః ఏవంభవత్తా వాఙ్మతే రత్వప్రసక్తా భావ స్యాది హేత్వధికరణేల
వత్సమానత్వాత్సాధ్యధికరణే ద్విశేషవిశేషణతా విశేషణ వత్సమానసంభా

మః॥ ఇతి తిత్తి తియ్యస్థలక్షణ వివారః శ్రీమత్తైత్తి
శ్రీమత్తైత్తి

శ్రీమత్తైత్తి

చం॥౪॥ చక్ర॥

ప్రథమం॥

౬౬

శ్రీరస్తు॥ యం దృశత్రు తియో గతా వశ్చేదకా వశ్చేదనీరూపే కేతా వశ్చేదనీరూప
శత్రు తియో గతా శ్రయో ది కేరణత్వ ని క్షేత్రవశ్చేదకేతా ~~శ్రీ~~ నిరూపితే
తియో గతా శేషేద వత్తం హీత్వ ది కేరణ సేవ తా దృశత్రు తియో గతా సేవ
నా ది కేరణ వృత్తే న తా దృశత్రు తియో గతా వశ్చేదకే త్వా భావ వత్తం
సా ధేవ తా వశ్చేదకే వివక్షి గీయంత థా వకా హి ఘోష వాంఛ మ హాకా
లత్వా ది త్యాదౌ ఘోష త్తే న హేతా భా వీయత్ర తి యో గతా సేవ యో దృశ
త్రు తియో గతా కదే న థ త్త వ్యతథా హి యో దృశత్రు తియో గతా వశ్చే

१॥ ఇతి నవవ్రాత్యుత్తరం ॥ నమో యథా హేతవ్యై వశిష్ట నమో హతాకర్తిన ॥ కాలికేన బంధావశేష
 పుటాధికరణాత్మకమత్రాదివచనం ॥

దశేంయ ద్దటత్వాదికేం తదవశిష్ట నిరూపకతా కృత్తే నష్టాధిరణేనకుత్రా
 న వివచనతేతథాకు పత్తే నపటావతరతే తథావయా వృశప్రతియోగి
 తావశిదక నిష్టావశిదకతానిరూపితయా వృశప్రతియోగితాశ్రయ
 నిష్టావశిదకతాకభేదవత్త స్మృతేత్త ధికరణే వివక్షిణే వికాపా
 ఘటవాగమహాకాలత్వాదేతలత్ర ఘటత్తే నపటాభావమాదాయ
 లక్షణసమన్వయసంభవ్యాల్యా వృశప్రతియోగితావశిదకా
 వస్తు సంకల్పత్వాదిగురుతరలక్షణంకథం శ్రుతమితి శిష్యభేదస్యోవ్య

౬౨

శ్రవణశ్రవణమతేకవిశంయోగవతత్వజ్ఞానతలత్రకవిశంయోగాభా
వప్రతియోగతావశ్యవకకవిశంయోగవర్ణరూపేణకవిశంయోగవర్ణని
త్తావశ్యవకతాభిదేహవిప్రజీవతేతత్వతయోగతావశ్యవకశ్ర
నాదలతావశ్యవకేనత్వాదవ్యాప్తిరతఃప్రతియోగతావశ్యవకావశ్యశ్ర
త్వాదప్రజీహః॥ తదాగావాప్యవ్యభిజగణతాయాఅపవాదవ్యవ్యభిజగణసంయోగ
వశ్యవ్యభిజగణసంయోగాధికరణతావశ్యవశ్యజీనాశ్రీతి నావ్యాప్తిః ఎవం
శ్రీతియోగవ్యవప్రతియోగితాత్రయంధికరణత్వాభావవత్సంహిత
ధికరణఇత్యదిత్రమేణనివేచిత్యేమోదేవత్వావ్యధికరణధర్మావశ్య

యన్యత్రతియోగతావశ్యవకావశ్య

వశేదకతాకభేదమభ్యుదయత్యదికరణతావశేదకత్యంతానుధావన
శ్రుతందభవికాధావతే: ననువహితేనవప్రతితాగోర్తాతాగోర్తాత
ంనాశ్చిత్రతతియదాజాయతేతాదావహితేనతాగోర్తాత
వాదేర్వతనిత్రతతిజాయతేతథావవహితేనవప్రతితానిరూపి
తాయతాద్యహిభయనిష్ఠావశేదకతాతాద్యహివశేదకతావశేదక
వప్రతివతతనిత్రతాద్యహిప్రతియోగతానమానాభికరణ
ప్రతిజ్ఞేనప్రవశేదకత్యశ్రవహితేనతాద్యహిమాద్యహిమాద్యహి
వప్రతినిత్రతాయతాద్యహిప్రతియోగతావశేదకావశేదకత్యంతానుధావన

౧౫

తథాచ వహ్నితావశ్చ న్నియత్రై నవత్సృజా వత్త్ర తియోగితాత్ర యంధిక
 రణితా వత్తేద కేశ్యతాణా తా శ్శోభయా భావయత్త తియోగితాధి
 క రణితాత్ర యాత్ర యంధిక రణితా వత్తేదశలకత్వతాదా వశత్వాత్తా
 ద్యాత్తిః సజ్జేవమ పివ హ్నితావశ్చ న్నియత్రై నతాణా తా శ్శోభయ
 త్తావశ్చ న్నాధిక రణితా వత్తేదశలకత్వ తే లీశత్వాత్తం హ్ని త్రై నతావ
 శ్శోభయా భావశ్యాది ల ద్విగత్యు పకత్వం దుర్భారమే వేతిచిన్మ యాత్ర
 శత్రుతియోగితా వశ్చేదకావశ్చ న్నియత్రై నయా ద్యశత్రు తియోగితాత్ర

య యధర్మావస్థి న్నాధి కరణ తావదనుత్తరం హిత్వధి కరణే తథర్కవృ
త్తిత్తే • సతావృశక్ర తియోగి తావస్థి ద కత్తర్క భావ సోనా ధర్తావ
స్థి ద కే తివ జీత తప తథావ వత్తర్క భా వయ్యత్త తియోగి తావస్థి
ద క తా యాః తా నా తా నోనా భ యవృత్తి త్తే న అభా వ స్థి వ
త్తి త్తే న్నావృత్తిః సప్తే వం యావృశక్ర తియోగి తా వస్థి ద క తావస్థి
త్తే న్నావృత్తి న యధర్మావస్థి న్నాధి కరణ తావదనుత్తరం హితుమ
త ఇత్యదిత్ర మే న్నోదల జ్ఞానం సు వచం త్యధం యావృశక్ర తియో

గతాశ్రయత్వనివేశనమితివాప్యం తథానతివహ్నిప్తినవహ్నిభావ
 య్యప్రతియోగితాతదవశేదకావహ్నిప్తినభృతావశనాధికరణ
 తావదన్యత్వహేతుధికరణనివేశనయ్యమితికాలవం యావత్త
 తియోగితాశ్రయనిరూపితత్వశ్చప్రవేశివవహ్నిప్తినవహ్నిభావ
 య్యప్రతియోగితాశ్రయనిరూపితత్వసంభవత్యావశనాధికర
 ణతాయాం విరహావహ్నిభావియ్యప్రతియోగితావశనాధికరణ
 త్తినభృతావశనాధికరణతావదేదసంభవత్యావశనాధికరణ

ఎవంపయూ ప్రశస్తితియోగితా వశేద కేయ థర్మసలత్రానతిరక్తవృత్తిత్వం వి
వక్షిణీయంప్రసలథావప్యభావీయప్రతియోగితావశేదకం యవృత్తి
త్వంతదవృత్తిన్యేనమహాననీయవప్తితావశేదాధికేరణతావశేద
శ్చపప్తతేన తావతమహాననీయవప్తిత్వసలవప్తిత్వానతిరక్తవృత్తిత్వం
మహాననీయవృత్తివృత్తితేనాపివప్తిత్వప్రతియోగితావశేదకతా
యాఃవప్తిత్వేనతావతతలదావతాతలపత్తిః ఎవంపనామాన్యధర్మేణ విశేషా
భావప్రకాశివినకేవిదేహియోః ^{సహ}దేవంపవప్తితామానాభావీయప్రతి

యోగి తా యోగి ప్రత్యక్షయంబి స్థం యది తదా వహ్ని శామా న్యభా వీయ్యవ
 త్తీ నిష్కృత తియోగి తా యోగి వహ్ని త్తా వహ్ని నీయ్యతే న త త్తత్యతియోగి తా శ్రయ
 శ్రావ్య ద్వికరణ తా వద్దే దశ్య వర్ష తా దౌ వహ్ని త్తీ న వహ్ని శామా న్యభా వహ్ని దా యా
 వీ వహ్ని మా ధూ మా దిత్యా దా వహ్ని ద్వి కరణ వా ల్ ఎ తే న వహ్ని కం వహ్ని
 త్తీ న తా వహ్ని త్తత్యతియోగి తా యా న తి రి క్త వృ త్త వీ రహ్ని ల్ ఎ వం చ ధూ
 మ వా వహ్ని రిత్యా దౌ ధూ మా భా వీయ్యతే తియోగి తా యా అపి త్తత్యా శ్ర
 యభిదే న భిం స్థ త్తా ల్ ధూ మ త్తీ ది తా వహ్ని త్తత్యతియోగి తా యా న తి రి క్త వృ త్త

శతసంవత్సరకర్తృం శుశంభవతీతి ధూమశామానాభావయ్యప్రతియో
గితాయాః ౧ ష్టణ్డృష్టకర్తృం శుశంభవతి కింతు వత్సభావయ్యప్రతి
యోగితేవ తాత్పర్యప్రతియోగితాశమానాధికరణత్వేన అవశ్యదకతా
భావశుభధూమేన తావదతి వ్యవస్థితం తలదిప్రత్యక్షం యాత్పర్యప్రతియో
గితావశ్యదకావశ్యన్తయ త్వేన తాత్పర్యప్రతియోగితాశ్రయ నిహావితోధ
మాతావశ్యదాధికరణ తావదశుభప్రం హేత్వధికరణశుభతథానతిత
క్రవృత్తిశుభతాత్పర్యప్రతియోగితావశ్యదకశుభవివక్షిణీయతావత్ ౫౫

తథాపి ధూమవాన్ వహ్నిః తలత్ర ధూమతాపవశ్చిన్మయ్యుజ్జేన ధూమ
 భావయ్యుజ్జేతి యోగితాశ్రయనిదూబిత ధూమతాపవశ్చిన్మాధిశతగాతా
 వశ్చేదస్యైవ యోగిని లక్ష్మణతాపః ధూమతాపత్యతాత్మకధర్మానతి
 త్తత్తత్తత్తస్య ధూమత్వరూపేత్తేతి యోగితావశ్చిన్మాధిశతగాతా ధూమతేన
 ధూమభావయ్యుజ్జేతి యోగితాశ్రయవశ్చేదస్య హి త్వదిశతగోళేన
 నలక్షణభూషకత్వం గోళవత్తితి నాతి దృష్టిః అధిశతగాతావలదిశత
 గాతాభిరేది యేకధర్మావశ్చిన్మాధిశతగాతాయా అశ్చేకాదేవలతాన

వ ఖ్విమాన్ ధూమా చిత్రత్రవ ఖ్వి తాపవశ్చ స్వయ త్తేన దేవృత నిర్మ సులవ
త్తి తాపవశ్చ న్నా ధి కేరణతావశ్చేద సులమ హాన శేస తాప న్నా వ్యాప్తిః తా వృశ
భిదశ్చ త్ర తియోగితా వశ్చేద కే తా ద్దేయాని రూ దిత ప్ర తియోగితా క్షో
గ్రా హేః త త్తొన వ ఖ్వి తాపవశ్చ స్వయ త్తేన వ ఖ్వి తాపవశ్చ న్నా ధి కేరణ త్తా ఘ్
ష త్తిపాభయవాన్ దేవృతః సర్వ త్యాకాకళ భిదమాదాయ వ ఖ్వి మాన్ ధూ
మాచిత్రత్ర లవ్యాప్తిః సవయా వృశ త్ర తియోగితా వశ్చేద కేంయధర్మా
సతి రిక్తవృత్తిత్వంయ దియ ధర్మస మానా ధి కేరణ త్తే స తి య ధమాభివ

మ
22

వదవృత్తియ తదనశరూపం తదామహానశయవహిమాధూమాది
 ఆహామహానశయవక్ష్యాభావీయప్రతియోగితావస్థితకేమహానశయ
 త్రివక్షితైవమహానశయప్రసమానాధికరణత్వేనతమహానశయతా
 భావవదవృత్తిప్రమద్యన్తితజ్జిన్యత్తంనాస్తితనాదభామోనలక్షణకు
 షకేనితలభావాంతరమాదాయాతివ్యప్తిరితివాచ్యంయూద్యతప్ర
 తియోగితావస్థితకతాపర్యాద్యవస్థితకేయోధర్మతధర్మావస్థిత
 నుమానాధికరణాభావప్రతియోగితానవత్ప్రకత్యేనతతధర్మావస్థిత

సమానాధికారణంయత్తదనలత్తసలవిశేషగేయతాప్రయత్నయాంప్ర
శత్రుతియోగితావశేదకావశేన్మవత్ప్రయాంప్రశత్రుతియోగితాప్రయాంధికార
ణవతదుభయాభావవత్ప్రంహేత్తధికారణేతాత్ప్రశత్రుతియోగితాసమా
నాధికారణవత్ప్రతిష్టేనతాద్యేత్రతియోగితావశేదకతాప్రభావఃనాదలతా
వశేదకేవివక్షిగేయఃతథానవహ్నిమాన్ధూమాదితలత్రవహ్నిప్రేనభ
టాభావీయ్యయాంప్రతియోగితాతాత్ప్రశత్రుతియోగితావశేదకేవి
శిష్టసలహేత్తధికారణేనప్రతితాత్ప్రశత్రుతియోగితాప్రయాంధికారణత్ప్ర

౨౩

విరహాత్తాత్మశోభయాభావస్యహేత్వచిక్షవణే న త్వేన వక్షిమాన్ధా
మాచిత్రత్రవక్షిత్వేనఘటాభావశుభలక్షణాఘటతయా తదభావమా
దాయావ్యాధివారణాయ నామానాదికరంగ్యోపాదానం సరథశం
కాశోఘ్నపర్వామహాకాలతపదిత్రమహాకాలానలప్రవిశిష్టఘటా
భావమాదాయలక్షణశంకతిః ॥ అత్రయదివకథకావశ్యేన్మత్రేతియో
గితాత్రాత్రయభేదేననానాతథావక్షిత్వేనవక్ష్యాభావయామా
హాననేయవక్షిన్త్రాత్రేతియోగితాతదాత్రయాచిక్షణాత్త్రసంపత్తేవిరహా

భూమి

తమదామ్యవ్యాప్తిః యదేవ త్ర తియోగతాభిదితి ఏక ధర్మావని న్నత్ర తి
యోగతా ఏకాతదావప్తి త్వేన ధృటాభావయ్యాయత్ర తియోగతా శ్చేవ వ
ప్తి త్వేన ధూమాభావయోధూమని త్తాత్ర తియోగతా తి వప్తి త్వేన ధృటా
భావయ్యత్ర తియోగతా త్రయీభూత ధూమశ్చాధి కేరణ త్రంప ధూమ
వతలన్త్ర తివప్తి త్వేన ధృటాభావశ్చ లక్షణాభి షకతాపల్సా మానాధి
కరం శ్చాతదప్తయ్యథ సమిజగ దశేనోక్తం వప్తి భింన్త జలవాన్జ
లతాపది తలత్ర వప్తి భింన్త త్వేన వంత్వే భావయ్యాయాత్ర తియోగతా న

౨౬ జలమీనాదినిష్ఠావహ్నిభింశ్చత్వేనవహ్నినాన్తేతిత్రతేతిః ప్రాదాదాజాయ
 తేతత్రవమీనోనాన్తేతివహ్నిభింశ్చత్వేనప్రత్యనుదయాంతథావవహ్ని
 భింశ్చత్వేనవహ్నిశామాన్యాభావయ్యాయావహ్నినిష్ఠాప్రతియోఽతా
 తదాశ్రయాధికరణాత్పశ్యత్రాదేవిరహావహ్నిభింశ్చత్వేనవహ్నిశామా
 న్యాభావశ్చాదిలక్షణభేదకతయాతదాదాయావహ్నివాచకణాయ
 శామానాధికరణ్యవేదశుశాభశ్చక్షంశంభవతీతికథంశామానాధి
 కరణ్యవేదశుశ్చైర్భుభుమితిజనదశేనోక్తమనంగతమితివేద్య

వహ్నిభావయన్యాయాత్మతయోగతాశ్చైవవహ్నిభంగప్రేనవహ్నిమిసో
భయంభావయన్యాయేతివక్తృంశక్యేతన్నితతత్తత్తయోగతాశ్చయోభూ
తమీనాధిశ్చరణత్వగుణైశ్చతాత్పరవహ్నిభంగస్యప్రేనవహ్నిభామోది
లక్షణఘటకేనానన్యాయేతిశామదానాధిశ్చరంస్మిన్నేతత్తగుణైశ్చయథామ
వలత్రానన్యాయాద్వశత్తయోగతావహ్నివశవత్తగుణయాద్వశత్త
యోగతాశ్చయనిగూఢితయథార్థవజ్జన్మాదిశ్చరణత్వవతడు
భయంభావవత్త్వంహిత్వదిశ్చరణవృత్తిధర్మవృత్తిజ్ఞేనతాద్వశత్తతి

భావ

౨౫

శ్లోకం

యోగితా వష్టిదక వ్రాసలవదే యాం వహ్నిభిం స్తప్తేన వహ్నిమి సోభ
 యాంభావయత్ర తయోగితా వ్రాయని హుతి తవహ్ని తావస్సన్నాధి కేశణ త్ర
 శ్యప్రాదే విరహో తా వ్రాసాచామో నలక్షణం ధృటక ఇతి తత్రా వ్యాప్తి
 వారణాథం తథర్మవృత్తి త్రేన తా వ్రాసా వష్టిదక త్వాభావం నిత్యే వేశతా
 వ్రాసా వ్యాప్తి వారణం కంభవత త తా వ్రాసక త్రే విశంభవ ల్ల ఇతి వ్రాసా వ్రాసా
 లక్షణ వివారణ మాత్మః ॥

అని పదమునకు యత్నము నాధికారమునాధ్యభావమునామా నేల
 నాధ్యభావమునామా నవిరూపిత్వం నాస్తిత్వం వ్యాప్తిం తి నప్తతలక్షణా
 త్యభావమునామా నవిరూపిత్వం నాస్తిత్వం వ్యాప్తిం తి నప్తతలక్షణా
 రూపమునామా నవిరూపిత్వం నాస్తిత్వం వ్యాప్తిం తి నప్తతలక్షణా
 భవాత్వం తి నప్తతలక్షణా నాస్తిత్వం వ్యాప్తిం తి నప్తతలక్షణా
 దివ్యత్వం తి నప్తతలక్షణా నాస్తిత్వం వ్యాప్తిం తి నప్తతలక్షణా
 పీతః తదాత్మతయోగిన్యధాధికారమునామా నవిరూపిత్వం నాస్తిత్వం వ్యాప్తిం తి నప్తతలక్షణా

కవిశం యోగశతపదిత్యప్రావృత్తిః తత్ర తియోగిష్టే య్యధి కరంణ్యాభు టి
తనాధ్యవృత్తకతావస్థేదకత్ర తియోగితాకా భామోనశయోగస్యాభావః
కింతుద్రవ్యతాపభావవత్తత్రకారకప్రమాంయః గ్రహాభిభావానవసా
హితయానుయోగవత్తాజ్ఞానావిరోధతాపహం దితత్ర తియోగిష్టే య్యధి
కరంణ్యాభుఁ టితవృత్తకతాకేర్విశయోగస్యాద్యశోభవతి అతవత్కవి
శంయోగివత్ప్రక్షేపాదిత్యత్రకవిశంయోగాభావస్త్వేతావ్రశతాప
హం గుణావశేష్యకతత్ర తామాంయోగం గుణస్యంయోగేతి జ్ఞానప్రతిబం

౨

ధకతాపదవ్యాధి వారణాయం ధర్మవశిష్ట వప్తశిష్టకా ధర్మకం హే
మనమానాధికరణదలం ప్రవేశియేనముక్తం తదాప్రమేయవిత్తాకా
రకకామాన్యలక్షణాజన్యయత్తిం చిద్విషయతాపభావమాదాయ
జ్ఞతయచిత్రానాధ్యాభావనివేశిబి లక్షణానమన్యయనంభవేత్రతయో
గలవృత్తిశ్చేత్యాదిగ్రంథానుబంధత్తతాదవస్థలం నవనాధ్యాభావత్రకా
రకత్వం నిరవశిష్ట విశేషణతావిశేషనంబధావశిష్టమవశ్యంభ
క్తవ్యం అనలథావృత్తిధర్మకమూలా వశిష్టవృత్తివిశిష్టానమతాయ

దినంబంధేనక ది నంయోగవత్తాబుధిం ప్రతిమూ లావనైర్వృత్తవిశేషేషణ
తయాకదినంయోగా భావప్రకారకవృక్షే ధర్మక నిశ్చయ శ్లోక హేదితయాః
దీధితికారకం మతతయాప్రమా యాం హేతు మద్విశేష్యక తీప్తావాసా
దికదినంయోగీతతాప దివ్యత్రావలృప్తిహారణమావశలకమేవ తథావప్ర
మీయదిత్యాకారకయ త్తించిజన్మజ్ఞానవిషయ త్వాభావశ్చనిరవస్థ స్థవి
శేషణతావిశేషసంబంధేనప్రమీయా అప్రతిబంధకతాపన్నవృద్ధి కరణ
ధర్మావస్థాభావం దినాలక్షణ సమ వృయ ఇతివేన్నకంబుగ్రహియ

[illegible]

వచ్చితి

ਓਕਾ ਅਤੇ ਚਾ

శ్రీమద్భగవద్గీతా

భావత్రతియోగితావశ్చైదకతాపదేయాయానుకు తరకంబుగ్రీవాదిమ తప
వశ్చైద్రసమానాధికరణా భావత్రతియోగితావశ్చైదకతాపదేయాయానుకు తరకంబుగ్రీవాదిమ తప
యోగితాపదేయాయానుకు తరకంబుగ్రీవాదిమ తపవశ్చైద్రసమానాధిక
రణా భావత్రతియోగితానవశ్చైదకతాపదేయాయానుకు తరకంబుగ్రీవాదిమ తప
త్రకజ్ఞానాత్రైదకతాపదేయాయానుకు తరకంబుగ్రీవాదిమ తపవశ్చైద్రసమానాధిక
త్రికేవయదివ ముకుధర్మసాధనా భావత్రతియోగితావశ్చైదకతాపదేయాయానుకు తరకంబుగ్రీవాదిమ తప
వకూధిలక్షణంబుతవయవైద్యయకత్తేలింగజ్ఞానసాధనమితి విమో

రొంధిత్వం తత్వమితి హేత్వాభాసం జ్ఞేయో హేతూ హేతూజనకతేజస్వీత్యత్ర వత్సా
త్యాదిజ్ఞేయం గురుతర హేతూజనకతేజస్త్వవశేనాభావవధ్రదస్యాదిహేత్వాభా
సత్వముక్తం జగదశేన వత్సభావవధ్రదసోతు తత్ర హేత్వాభాసేతానసంభ
వతి తాత్పర్యాన స్మృతా హేతూజనకతేజస్వీత్యాకారకగ్రహం ప్రత్యసమానా
కారకతయం బ్రుతిబంధకేతావదేవేవం స త సాధ్యభావదేవేన సా
ధ్యతావశ్చేదకావశ్చేన సాధ్యతావశ్చేదకసంబంధావశ్చేన త్రితీయో
స తాకాభావవపది వత్సేతాంసహితాత్పర్యాభావవివక్షేన గురుతర

వజ్జిన్తాభావసంగికత్వమతేవృత్తనియామకసంబంధావజ్జిన్తత్తతియోగితా
కాభావాసంగికత్వమతేచడోష్యాన్యనప్రవమతి సాధనతావజ్జిదకేమాత్రా
వజ్జిన్తప్రప్రతితియోగితాయాం నవేశనయ్యంప్రప్రథా సాధనసల విశిష్టాభా
వమాదాయం లక్షణగమనాపత్తిః తథావమహాననీయ్యవజ్జిన్తావసల
లక్షణాధృష్టకతయా సాధనతావజ్జిదకేరూపేణ సాధనవత్ప్రాజ్ఞానాను
క్తామహాననీయ్యవజ్జిన్తావవత్ప్రాజ్ఞానసలమహాననీయ్యవజ్జిన్తా
జ్ఞానవిరూపితేనవజ్జిన్తామహాననీయ్యవజ్జిన్తావవత్ప్రాజ్ఞానాను

గతమితిచెన్నమహాననయవక్ష్యభావవాప్త్యైర్హృద్యాభావవాసిత
 ప్రమాంయూరివివక్షిప్తమాత్రావన్నిన్నభృషనిష్టప్రతియోగితాకాభావ
 ప్రకారతయూహోతుమద్విశేషకనాధ్యభావప్రమాంసామాన్యంతగత
 తర్ఫితస్యోన్నమహాననయవక్షిమానితిజ్ఞానప్రతిబంధకప్రేనవక్షి
 మాంధూమాదత్యాదావవ్యాప్త్యైవప్రేః సాధ్యతావచ్చేదకావన్నిన్నప్రంత
 మాంయూరినివేశనయ్యంబవప్రకాశణనమవాయనంబంధావన్నిన్నప్ర
 తియోగితాకవక్ష్యభావవాసప్రప్రతింపక్షిప్తినభృద్యాభావవాసిత

ప్రమా యాంశమ వాయుశంఖ ధావశ్చస్త్రకార తాకవక్త్ర మత్రాజ్ఞానత్ర తటంధక
తవద్వేష్టిమాంధూమాదిత్యదావవ్యాధిరతశ్చద్వారణాథంశాధ్యతావశ్చేదక
శంబంధావశ్చస్త్రప్రమదిస్త్రకారతా యాంనివేళనయ్యంయశేవమ విప్రోదూవ
క్షీణామా గ్యాభావపాంధుర్వతశ్చేదక్షీణేనభూతాధావవాని త్రిప్రమా యాం
ప్రోదూవక్షీమానితజ్ఞానత్ర తటంధ కతవ్శ్చేదకతవ్శ్చేదకతవ్శ్చేదకతవ్శ్చేదక
దిత్యదావవ్యాధితాదవశ్చేదకతవ్శ్చేదకతవ్శ్చేదకతవ్శ్చేదకతవ్శ్చేదకతవ్శ్చేదక
మన్తేష్టేవిశేషతానిరూభిన్నాయాశాధ్యభావస్త్రకార తానిరూభితవశ్చే

తాతద సరూపకత్వ స్వేత్తమ్నా యాం నివేశాన్త హోషః తథాహి గాధ్యభా
 వత్త్రకారతానిరూపితహే తున్నిష్ఠే విశేషే తాభిన్నా యాగాధ్యభావత్త్రకా
 రతానిరూపితహేదనిష్ఠే విశేషే తాతన్తరూపకత్వ స్వేత్త వత్త్రక తా
 తత్త్రకమసాధ్యభావత్త్రకారతానిరూపితత్వానివేశేవావలంబ్యేయతా
 దిత్యత్రహేతుత్వే విశేషే తాభిన్నవిశేషే తత్త్రక సిద్ధ్యావ్యాప్తికత్వే
 ద్వితయసాధ్యభావత్త్రకారతానిరూపితత్వానివేశే వహ్నిప్తేనభూతాభా
 వవాన్విత్యతన్తరూపకత్వ మాయామది సాధ్యభావత్త్రకారతానిరూపిత త ॥

[illegible]

శాధ్యభావప్రకారతానిరూపితవిశేషతా^{ప్ర}యానిరూపకత్వంత్రనివేశం
 ప్రేమాయామితికే^మయథాశ్చతగ్రంథానుకూఢేనహేతుమప్రశ్నీప్య
 త్రానిరూపితశాధ్యభావో^మక్రమేయప్రకారతానామాసే^మశాధ్యతా
 ౨ జ్ఞానప్రతిబంధకతావశే^మతకత్వంనాస్తి^మతత్వంతథావక్తావనిష్టవక్త్య
 భావప్రకారతాయాలతథాతాపనావ్యాధిశివంవశాధ్యతావశే^మతకమా
 త్రావశే^మతప్రకారతాయామనివేశే^మదిమహాననీయవక్త్యాభా
 వవాక్యత్వమిహక్షీప్తేన^మహాభావవానిత్యమాయమహాననీయ^మ

శ్లోభావప్రకారతాయాం శాధ్యతావస్థిరకమాత్రావస్థిత్వప్రతియోగతా
కాభావనిష్ఠవిశేషణాభావావస్థిత్వేనకుటాభావప్రకారతాయాం
పవస్థిమత్తాజ్ఞానప్రతిబంధకతానవస్థిరకతాత్వశసమూహేలం
బసప్రకారతామూదాయప్రకారతాయాం నశాధ్యతావస్థిరక
మాత్రావస్థిత్వప్రశుభవాత్ప్రతిఃపస్థిత్వేనతానాంతానోభయ
భావభయవాస్థిత్వేన తన్మతిజ్ఞానప్రతిబంధకతావస్థిరకత్వశ్చ
పస్థిత్వేనతానాంతానోభయవాస్థిత్వతన్మతిజ్ఞానయప్రకారతాయాం

౫౨

శుభాంబులవ్యాధివారణం యత్ప్రకారతామూంశాధలతావశైదకమా
 త్రావశైస్తప్తనిదేశనంబంబం వహ్నితీనథేతా భావశలవశయోగసం
 బంధావశైస్తప్తకాతాంబూంశతాకశలశమనియతా భావశలతియోగ్య
 మతేవ్యధి కేరణతా విశేణతా విశేషతా సంబంధావశైస్తప్తతయోగ
 తాకాభావనిష్ఠప్రకారతాపిశాధలతావశైదకసంబంధావశైస్త
 త్ప్రతయోగతాకాభావనిష్ఠాతానాంబులవశైస్తప్తతా విశేషసంబంధేన
 వహ్నిభావమత్రాజ్ఞానత్రతేబంధకతాన్తేనితలవ్యాధిసంభవతా

వశేదకసంబంధావశ్యత్వత్రైతయోనితాకాభావత్యావశ్యత్వకారతాయా
 మనివేశాతథావతావ్యవస్థకారతాయాంవిశేషణతావిశేషసంబంధే
 నవహ్నిమత్రాజ్ఞానత్రైతయంధకత్వవశేదకత్వసంబంధవహ్నిమాన్
 ధూమాదిత్యాదావవ్యక్తిరతఃక్రకారతాయాంరాధాధృతావశేదక
 సంబంధావశ్యత్వనివేశసంబంధయత్తూనాధృతవత్తాజ్ఞానవిరో
 ధిత్వంహేతుమనాత్రవృత్తిధర్మావశ్యత్వవిశేష్యకంయత్తాధృత
 వత్తాజ్ఞానప్రయోగిధిత్వమంతంబంధంసంబంధసంబంధితిప్రమాణాః
 తథాచ

విశేషరూప

౫౪

గుణగుణ్యో నత్యక్తా రకః యదివిరూపిత్యేతి తాదృశ సాధనవత్తాదీ
 నోహి తుమన్మాత్రపుత్రిధర్మావశ్యేన్నకేతి జగదీశః అత్రహి తుమద్భూ
 త్రిధర్మావశ్యేన్నవిశేష్యక సాధనవత్తా జానత్ర తిబంధక త్యాభావ ఇత్య
 క్తా త్రమేయత్వసామానాధికరం గోచరం సంయోగాభావనశ్చయ
 స్యత్రమేయత్యావశ్యేదేన సంయోగవత్తా యద్భిన్నతీబంధకత్యాభావ
 సాధ్యభావప్రమాణామాం న్యాయంతతప్రమేయశ్చయోగాభావ
 వానత్యక్తా రకః త్రమేయసామానాధికరం గోచరం సంయోగాభావనాపి

త్వ

శ్రీమాయాంశంయోగవానితీత్రమాతపవజ్జీదేనత్రతిబంధకత్తక
 తపహ్శంయోగేత్రవృతపదత్యాదావవ్యాధ్విరతామాత్రవృత్తిధర్మావజ్జీ
 త్రవిశేషణంతథావత్రమేయత్వసంహేతుమన్మాత్రవృత్తితప్తస్థావాత్తిః
 ననుహేతుమన్మాత్రవృత్తిత్వంహేతుమదితరావృత్తిత్వంతథావహ
 వలంబేయతపదత్తప్రహేతుమదితరాత్రినిధ్యైవ్యాధ్విరతివిన్నశ్చ
 వ్యాధ్విరహేతుకత్వమేవహేతుమన్మాత్రవృత్తిత్వంతథావవావలంబ
 మేయాదిత్యత్రమేయత్వవ్యాధ్విరతావలంబేనతపహ్శతీత్రమే

౧౫

యత్ప్రమేవశ్చవ్యావృత్తకృత్తుకమితి ననుకాధ్యభావత్రమానామాసేవే
 ప్రవశిన్నవిశిష్టకకాధ్యవత్తాజ్ఞానత్రుతిబంధకత్యాభావఇత్యుక్తావేవ
 త్రమేయత్యావశిన్నవిశిష్టకకాధ్యవత్తాజ్ఞానమాదాయావ్యాప్త్యనం వాక్
 భవేహేతుమనాత్రవృత్తితాపసుధావనం వృథానం ఇతివేన్నవప్రీతితల వహిమ
 త్రావ్యాప్తావృత్తిః తత్రవశ్యవశిన్నవిశిష్టకకవహిమత్రాబుధింత్రుతి
 కకాధ్యజ్ఞానసంప్రదేతిబంధకత్యావృత్తవహిమావశ్యభావవాసిత
 జ్ఞానకావృత్తిబంధకత్యావృత్తిః ॥ ఇతిత్రయప్రకర్షవిభాగము ॥

శ్రీశాంతలీ శాంతలీ వావతి యథా త్రాప్తతా నుమితి విశాంతి వ్యం నాన్తి తత్తం వ్యాప్తిః శా
 ధ్యభావః ద్విత్వయరత్యా యోధలః శాధ్యభావవ తత్తత్ర మతుబధో నరూపి
 తత్తం తనలవృత్తిశ్చేలస్థయః యత్తదం వహే తువరం వృత్తిత్వం వృత్తిత్వ
 శామానలవరం విశాంతిదదం వత్తతి బంధకజ్ఞానవిషయవరం తథా వశా
 ధ్యభావవన్నిరూపితయన్నిష్టవృత్తిత్వశామానలవత్తతి బంధకజ్ఞానవిషయ
 తత్తభావస్తత్తం వ్యాప్తిః ఇత్తం వవత్తామానధూమాదిత్యాదావత్తాత్తన
 ఘోటాభావవన్నిరూపితధూమనిష్టవృత్తిత్వశామానల వత్తా శాధలకా

శ్రీశాంతలీ

౮౬

నుమితివిరూఢి తాపభావో వతః తేచత్ర లక్ష్మణ శమవ్యయః యత్ర వక్త్ర
 త్తీనహ్మణాభావవద్యత్తతా యాంశాభాభావవద్యత్తతా త్వమవగాహ్యవక్త్ర
 భావవద్యత్తధూమ ఇతి జ్ఞానంతస్యాదిధూమ హేతుకవక్త్ర శాధకాను
 మితివిరూఢి త్వధూమనిష్ఠోవ్యత్తస్వామానేనస్త్రికృతానుమితిత్రతిబం
 ధకజ్ఞానవిషేయతాపభావ ఇతలసంభవ ఇతలతొ అనుమితివిరూఢి ధర్మ
 వం విషేయతానంబంధావశ్యం నుమితిత్రతిబంధకతావశేవకతావశ్యా
 క్తలధికరణత్వపరంబంధావధూమనిష్ఠస్త్రినిర్ధానాభాభావవద్యత్తత్వం

నై నై వహ్నితై నభూతాభావవత్సత్త్వనై విజేయతానంబంధావశేనా నుమి
తేత్ర తిబంధకతావశే దకతాహర్యత్వధికరణతాభావోనంబంధావశేన
భూతాభావవత్సత్త్వత్రైత్యనై విజేయతానంబంధావశేన త్రైత్యకారకజ్ఞాననై నై
విధూమతాహర్యత్వవశేనాధికా నుమి తి నంబంధావశేనా మవాస్తవ్యై రత్ర
త్రతాత్వనై నంబంధావశేనా మభావవత్సత్త్వతావశేనా తావశేనా నై
అనుమితివిరూపితావశేనా దకతాహర్యత్వధికరణతావశేనా తివ్యాత్మిః
వంశకేవలవహ్నినిష్ఠవృత్తతావశేనా నై అనుమి తేత్ర తిబంధకతావశేనా

తాపశ్శాస్త్ర్యధికరణతాపభావాధూమవాస్పద్యై రితలత్రాతివ్యాప్తిః అతానాధ్య
 భావవతీతవృత్తతావిశేషణం నను వహ్నిమాదతాపదాధూమవాస్పద్యై రితలకాను
 మితంప్రతివిషయతానంబంధేనధూమనిష్ఠ హితుకవక్ష్యప్రత్యతావిశేష
 జ్ఞానజ్ఞేప్రతిబంధకత్వంధూమనిష్ఠప్రభావవృత్తతాయాం అప్రసిధ్య
 విషయతానంబంధేనతావృశవిశేష్యాప్రసిద్ధిః కింతు వహ్నితాపవశ్యన్నవిష
 యతానిరూపితలభావతాపవశ్యన్నవిషయతానిరూపితలధికరణ
 తాపవశ్యన్నవిశేష్యతానిరూపితధూమతనిష్ఠప్రత్యతావిషయతానిరూపిత

శాలినిశ్చయ త్తేన తథావపష్ణిమా నుశ్చమాదితలత్రాదీవిషయతానంబంధావభి
న్నధూమహేతుకవష్ణిగాధలకానుతిత్రేతిబంధకతావభిదక్షతావభిదక్షతా
ప్రసిద్ధాలవ్యాధికవశంభవతికథనాధ్యభావవత్తత్వకైలతివ్యాధికై
ద్రాభిధానరజగతిశీసోక్తం ఇతివేదలనుమితిపదసలతతాధలకతాద్వేతు
కానుమితిజనకపరతయాధూమనిష్టప్రతిష్టవష్ణివ్యాధిధమవదత్యాకాక
కామితిగదితాప్రశానుమితిపరతాప్రతాంప్రేతివష్ణివ్యాధిధూమా
భావవిశిష్టధూమనిష్టప్రతితాయావిషయతానంబంధేనవిశిష్టంయత

చరిత్రము

॥ ౧౫౪వలక్ష ॥

మృత్యుంశుం పరభావనలకేవలం ధూమనిష్ఠవృత్తతామృతా

జ్ఞానం తత్తేనత్ర ఆచందకతయా విదేయతానంబంధావస్థానృతావృతాను
మిత్రత్ర ఆచందకతావస్థాదకతాపర్యావృత్తిధికరణత్వం పర్యావృత్తధూ
మాభావవిశిష్టధూమనిష్ఠవృత్తతాయారసతావస్థావృత్తిః కింత్వ ధూ
మవాస్థాపరీత్రాతివ్యాప్తిరతావ్యావృత్తిరభిధానం కృతం నవధూమ
వాస్థాపరీత్రాదావపివస్థానిష్ఠధూమాభావవృత్తితావస్థానృతావృత్తయ
తానంబంధేన విశిష్టం యతేజ్ఞానం తత్తేన వస్థాపరీత్రాధూమనిష్ఠా
నుమిత్రత్ర ఆచందకత్వం సంభవతి ధూమతాపరీత్రావస్థానృతావృత్తయ

అభావతాపది నాథా వగా హి యత్తీని త్తీ ధూమా భావవత్ప్రతి ప్రజ్ఞానం
తన్మోదివద్మోహేతుక ధూమనాథ్యైకానుమితీత్రతిబంధకతాపతాద్యశవి
శిష్టగుళతువిషయతాగుంబంధేనత్రానతాపత్తగుళాత్రతిబంధకతాపత
త్తీః కింత్త్రతియోగితాగుంబంధేనత్తమతాపవశ్శిన్నవిషయతానిరూ
రూపిత అభావతాపవశ్శిన్నవిషయతానిరూపిత అధికరణతాపవశ్శిన్న
విషయతానిరూపితవద్మోహేనిష్టప్రతితాపవత్తశిన్నవిషయతానిరూపిత
శాలినిశ్చేష్టేనౌవతధాననిగుక్తనాథాభావవద్మిరూపితవద్మోహేనిష్టప్రతితా

శామానేయ అనుమిత ప్రతిబంధక తావజ్జేదకతా యాః విషయ తాన
 బంధావస్థానాః పర్యాప్త్యధిక రణతాపభావో లక్ష్యే తే వేద్యవ్యా
 ప్తిజగదశేనానతి రక్తవృత్తిరూపావస్థా దకేత్యం నివేశితం తత్రానుమ
 తి ప్రతిబంధకతా యాః విషయ తాన బంధావస్థానా వజ్జేదకతా
 యాః పర్యాప్త్యధిక రణ త్వసౌక్యక్రమేణ క్షత్రాపక సతాపవత్ప్రసిద్ధి
 నబంధనావ్యాప్తి నాన్తి ఆకేథం తద్విధానం సంకల్పత ఇతి వాచ్యం
 ఎవం గతి వక్ష్యామాన్మామాదతలత్రాపి ధూమహేతు కవక్ష్యానాన్మనుమిత

త్రైతబంధకతాయా విషయతానం బంధావస్థి న్నావస్థిరకతా పర్యాప్త
ధికరణత్వసోత్తరీకతానం భవః లతా విషయతానం బంధావస్థి స్తత్త్వ
ం దేరి తలజలకే వల మనుమ తిప్రైతబంధకతావస్థిరకతా పర్యాప్త
ధికరణ తావ్చామో నివేశనయః వివంశధూ మహేతుకే వహ్నినా
ధ్యనుమి తిప్రైతబంధకతావస్థిరకతా పర్యాప్తధికరణత్వం యథావ
రస్వరనిరూపేనరూపకాభావేన విషయతాశాలి నిష్క్రయత్వేనైతత్త్వం
తథావ్యభిచారణ్య పీతితావ్యభిప్రైతబంధకతావస్థిరకతా పర్యాప్త

౧౦

పర్యవృత్తి ధి కేకణతపభావనలవహి నిర్వృధామాభావప్రతిష్ఠితనత్వాద
తద్వ్యాప్తికతానతరిక్తవృత్తిప్రమాపమృదకత్వం జగదశేననివేళితం
తానామానోం అనుమితిప్రతిపంధకతానతరిక్తవృత్తివిషయతావచ్ఛిన్య
తథాప్రమిత్తకృదపివహి మాన్యమాదిత్యప్రవాహైః వహిప్రేనభూతా
భావశ్శేవయత్రవహ్నిభావప్రేనభూతాపివహ్నిభావవహ్నిప్రేనభూతా
మవృత్తిచిత్తాకారకంయత్ప్రేనం తదయవహిప్రేనభూతాభావవహ్నిప్రేన

విద్యయతాయా అది అనుమితిత్రైతిబంధకతానతిక్రమ్యత్రైతపల్నాధ్యభావవ
ప్రతిష్ఠావిద్యయతానామానేననుమితిత్రైతిబంధకతానతిక్రమ్యత్రైవిద్యయ
తాభిన్నత్వం మన్వశ్చమితి నవనాధ్యభావత్వవిశిష్టాధికరణనిరూపితయ
న్విష్టప్రతితానోమాత్రాపవళిన్యవిద్యయతానామానేనఅనుమితిత్రైతిబంధ
కతానతిక్రమ్యత్రైభిన్నత్వం తత్త్వమితీవవక్తవ్యంతథావవప్తిత్రైనభేదా
భావేవప్త్యాభావత్వమేయవివప్తిత్రైనభేదాభావత్వవిశిష్టాధికరణని
రూపితప్రతిష్ఠావిద్యయతాయాస్తవ్యానేనతాపల్నాధ్యభావత్వవిశిష్టాధికరణ-

నిరూపితవృత్తివ్యవహారమునామంతగతానవక్షి నామాన్యభావ
వృత్తిధూమితిజ్ఞానయవిషయతాకింతవక్షిన్వేనఘటాభావవృత్తి
త్తేధూమితిజ్ఞానయవిషయత్రైవచనాన్యమానుమిత్రైతిచంద్రకతానతి
రిక్తవృత్తివిషయతాభింశ్చతానావాప్తిరితివాన్యంబవంసతిధూమవాన్యక్షే
రిత్యాదాధూమాభావవృత్తివక్షిరితిజ్ఞానయాయావిషయతానాననాత్వ
తావస్థేదకావస్థేన్నవ్యాపకతావస్థేదకకూపావస్థేన్నత్రైతియోగితాకాభావ
(వృత్తివక్షిన్వైత్యవిశిష్టాదేకరణనిరూపితతదవృత్తిప్రనిరూపిత)

అనుగ్రహం

శ్రీశ్రీనమః పంచశ్లోకాభ్యాం వాక్తవీరకం తత్తత్తజాతయ నిష్ఠంతత్తమా నాది
కరణపుత్రియధ్వజావళిస్త్రుతియోగితాకాభావత్తంతదశావళిస్త్రుతి
కతావళిరకంతద్రూపవత్తమిత్యధిగుణాస్త్రుతివిశిష్టశత్రాభావవాక్త
వళిస్త్రుతివిశిష్టశత్రాభావాచపుత్రగుణానలస్త్రుతివిశిష్టభావాభావశ్రుతి
పుత్రవిశిష్టశత్రాభావాభావశ్రుతివాసమానాదికరణయోగితావళిస్త్రుతి
విశిష్టశత్రాస్త్రుతియధ్వజావళిస్త్రుతివళిస్త్రుతివళిస్త్రుతి
అయోగితాకాభావత్తంతదశావళిస్త్రుతివళిస్త్రుతివళిస్త్రుతి

భౌత

శాఖిధర్మశక్యతయా తస్యవద్రవ్యశ్చ విశిష్టతా భావత్వావశ్యవ్యాప
కత్వాదతివ్యాప్తిరయోయథార్థావశ్యశ్చ తియోగితాకా భావత్వేనాధా
భావసమానాధికరణవృత్తిత్వము దీక్ష్య శాఖభావవ్యాపకతా తస్యేత
కత్వనివేశనంశ్చతం జనదేశేనలసేర్త్తిత్యాది నాయద్యత్వత్రమూర్తవ
త్సాధాభావశుభశుజాతీయస్త్వత్వమానా ~~శక్త~~ శక్తిత్రయోలభావశ్చ
తియోగితావశ్యదకత్వం తద్రూపావశ్యవ్యాపకతావశ్య రశం తద్రూపవత్వం
వ్యాప్తిరంశ్చక్రావదిమూర్తత్రమేనమూర్త్యాక్రాతివ్యాప్తి సంభవాత్ అభావ

శాధ్యభావశామా నాధికరం శ్చరవిహాయ శాధ్యభావవశ్యేషా న్యూనా
 ట్టభావప్రతియోగితానవశ్చిదకర్తృరూపశాధ్యభావవ్యాపకత్వవివ
 ష్టయూవాచణంశంభవతీతిగుణాన్యత్వవిశిష్టేనత్రాభావరూప
 పశాధ్యభావవతిత్రవ్యేత్రవ్యాప్యత్వవిశిష్టేనత్రాభావాభావవశ్చేద
 శుశస్త్వినత్రప్రతియోగితావశ్చిదకర్తృశ్చేవతాదృశహేత్వభావశం
 భవాంయద్రూపావశ్చిదకర్తృయోగితాకాభావత్వేనాధ్యభావవ్యా
 పకతావశ్చిదకర్తృపర్యంతానుధావనం వృథాంతథావిహేత్వభావే ॥

సే

ప్రాగుక్తా సౌఖ్యనాభావగర్భితా ధ్యానావహారకతత్త్వశ్చ నివేశితనిర్ధూమ
ప్రవృత్త్యవస్థామన్వివర్జితా దిత్యాదౌ మా లిసన్యామి న వహ్నిశ్చరూపతే త్త్వ
భావే నిర్ధూమ ప్రవృత్త్యాభావరూపేనా ధ్యానావహారకతత్త్వశ్చ సౌఖ్యనాభా
వరూపత్రయోగితావశే దకత్తా తత్ర హేత్వభావేనా ధ్యానావహార
కతావత్ప్రమశ్మలతేయమ్రాజావశిష్టత్రయోగితాకాభావత్యైశా
ధ్యానావహారకతావశే దకత్తా నుధావనంశ్చతంత్రతేజకం తత్త్వజ్ఞా
తయ నిష్ఠం యత్తత్త్వమానాధికేరణ పృష్ఠయథర్థావశే న్నత్ర ఆయో

68

నితాకాభావత్వంతథర్మయధర్మావశిష్టవ్యాపకతావశిష్టకన్యకావ్యాపక
 తత్వంవ్యాపితవత్వం సకలవృత్తివిశిష్టసత్త్వాభావవాద్రవాన్వృత్తి
 దేవిశిష్టసత్త్వాభావాదిత్యగుణాన్వృత్తివిశిష్టసత్త్వాభావాభావశ్చ
 వ్యాన్వృత్తిభావశ్చవాసమానాదికరణోయోద్రవ్యాన్వృత్తివిశిష్టసత్త్వా
 కన్యకావ్యాపకతావశిష్టకన్యకావ్యాపకతావశిష్టకన్యకావ్యాపక
 తత్వంతథర్మతదేనద్రవాన్వృత్తివిశిష్టసత్త్వాభావత్వకన్యకావ్యాపక
 యాతగుప్తద్రవాన్వృత్తివిశిష్టసత్త్వాభావత్వవశిష్టకన్యకావ్యాపకతావశిష్ట

(విశిష్టసత్త్వాభావాత్)

దశ త్తా దతి వ్యాప్తి రతొయ ధర్మ వశ్చ న్మత్ర తియోగ తా కా భా వ జ్ఞే వశ
ప క తా వశ్చ దశ త్తా ను స రణం వస్తు తొ గుణా వృత్త విశిష్ట స త్రా భా వ వా
ద్ర వ్యావృత్త విశిష్ట స త్రా భా వా ది తల త్రో స్యా న్య భా వ గర్భా నా ధ్య భా వ
వ్యాపక తా వ్రయి భూ తా యాః స త్రా యాః త్ర తియోగ తా వశ్చ దశం య శ్చ
తు తా వశ్చ దశం త స ల హే తు వ్యాపక తా వశ్చ దశ త్తా దతి వ్యాప్తి రతొయ
ద్రూపా వశ్చ న్మత్ర తియోగ తా కా భా వ జ్ఞే సా ధ్య భా వ వ్యాపక తా వశ్చ ద
శ త్త పర్యంతా ను ధా వ నం న హా త్రా వి య త్ర తియోగ తా కా భా వే జ్ఞా వశ్చ

౧౨

వకావచ్చును సామానాధికరణం ఇచ్చుచి కరణ ధర్మావచ్చునా భావచిన్నతవచయ
భావశత్రుత్వ తియింగి తాకతమ ప్రభావీవశ్యం వత్తవం అశ్చథాధూమవావ
కేరిత్రత్రవప్తిశంయింగి గాభావమాదాయాతివ్యాప్తిః ఎవం వత్తాకతశ్చలయి
కేతావిశిష్టశత్రాభావభావరూపహేత్రభావీత్రవాశ్చత్రాభావశాశ్చ
ధికరణంయత్రవం విశిష్టశానతిరిక్తతయా తత్త్వత్తమప్తశ్చ ఎవం
వృధికరణ ధర్మావచ్చునా భావచిన్నతవచయ ప్రభావతావశహేత్ర
భావీత్రావశవాత్త్వత్తవరహేత్రావశాభావం నవత్తవప్తకః పిం

చరిత్రము ప్రకారము
భూమి కై

భూమి కై విత్తుమహాత్మియై తొయద్రాహి వజ్రస్థితై తయోగితాకాభావత్యై నాభ
వజ్రైతకావజ్రై నాభైతకరణనిష్ఠాభైతకరణతానిరూపకతా వజ్రైతకత్వవృద్ధి
కరణధర్మావజ్రై నాభావజ్రై తదుభయాభావశ్చ ధర్మవతయద్రా
హి వజ్రైత వజ్రైతకత్వం నివేశనయ్యం తథా వజ్రైతాభావ
శ్చరూపకత్వైతాభావజ్రైతాభావజ్రైతాభావజ్రైతాభావజ్రైతాభావ
రాభావాలోచనం వజ్రైతాభావజ్రైతాభావజ్రైతాభావజ్రైతాభావజ్రైతాభావ
కరణతానిరూపకతావజ్రైతకత్వశ్చ విరహాదేమోదయభావ

శుభ్రమితి తథాహావభేదాహామిది యక్షేనాథాపకః ఏవం చ ద్రవ్యాశ్చ త్త్వ
విశిష్టేన త్రాహావతాపవస్థ స్తత్త్వతయోగితాకాహావత్ప్రద్రవ్యాశ్చ త్త్వేన త్రాహా
వతాపవస్థ న్నాథకరణతానిరూపకతావస్థే దకత్వవిరహాదేవ తాత్పర్యే
భయాంహావశతాపత్వత్త్వతయోగితావస్థే దకభూత ద్రవ్యానలత్వ విశిష్టే
శుక్తాహావత్త్వశ్చ ద్రవ్యానలత్వ విశిష్టేన త్రాహావద్యాపకతావస్థే దకతావస్థా
వాప్యకౌక్త్యత వ్యాధితాదవస్థేన మత్యాయద్రూపావస్థ స్తత్త్వతయో
గితాకాహావత్ప్రద్రవ్యాశ్చ తావస్థే దకత్వేన మనస్వతం ॥

అథావశాద్యభావవత్త్రవేద్యవ్యాప్త్యవిశిష్టసత్త్వాభావసత్త్వప్ర
 తియోగితావస్థేదశమేవత్రవ్యాప్త్యవిశిష్టసత్త్వాభావాభావప్రమిత
 సహేత్వభావప్రసాద్యభావవ్యాప్త్యవిశిష్టసత్త్వాభావాభావప్రమిత
 సనుశాద్యభావవస్థేత్తాదీకరణతానిరూపకతావస్థేదశప్రసంగయథా
 వస్థప్రతియోగితాభావప్రసాద్యభావవ్యాప్త్యవిశిష్టసత్త్వాభావప్రసా
 దానప్రవిశిష్టసత్త్వాభావాభావరూపసాద్యభావవస్థేత్తాదీకరణతాని
 రూపకప్రభావాల్గుణానప్రవిశిష్టసత్త్వాభావాభావమోక్షానప్రసా
 దావస్థేదశ

నభవతుమ హేత త కథం యద్రూపావస్థిన్నత్ర తియోగతాకా భావజ్ఞేనా
 భ్యభావవ్యాదకతా వస్థిదకత్వం నివేదనం క్త త మితివేన్న వస్థిమానూర్థ
 మాదెత్యాదావవ్యాఖ్యాపత్తిః జగదశమతేవ వ్యభావవాస్థోదాత్తా
 దిప్రతేతిః వ వ్యభావతాపవిశిష్టతా వాస్థునిత్యాకారకప్రమాతృక
 ప్రతీతలభావా తతత్ర ప్రేక్షణీధికరణతానిరూపితానిరూపకతా
 వస్థిచకతాప్రయూధికరణమేవావగాహతే నతు వ్యభావజ్ఞే
 దిప్రదేనిత్యాధికరణతానిరూపకతా వస్థిదకత్వసృతావ్యవ్రత

తా

త్యాగగంధానాం వంశవర్ష్యాభావప్రేక్షమాణాభావేన వర్ష్యాభావన
 త్తోధికరణతానరూపకతావస్థేదకప్రసేభావాప్రద్రావావస్థేత్తతయో
 ౧౮ సతాకాభావప్రదకేన వర్ష్యాభావప్రసేభావహేతుమశక్యేత్సాధ్యం
 త్తోధికరణతానరూపకతావస్థేదకప్రసేభావాప్రద్రావావస్థేత్తతయో
 ధ్యాభావనమానాధికరణప్రతిష్ఠాతావస్థేదకప్రేక్షాతావస్థేభా
 వప్రసేభావాప్రద్రావావస్థేత్తతయోధికరణతానరూపకతావస్థేదకప్రే
 షాకామనలతాధికరణతానరూపకతావస్థేదకప్రేక్షాతావస్థేభా

శాద్భావశమానాధికరణప్రత్యక్షశుభశతపద్ధత్రూపావశ్చస్త్రతీయో
గితాకాభావప్రపదేనవక్షింతావశ్చస్త్రతీయోగితాకాభావప్రశుభతః
శకలప్రేనయద్రూపావశ్చస్త్రతీయోగితాకాభావప్రే శాద్భావవ్యాపక
తావశ్చదకప్రసవేశాదీక్షయాశారవాప్రరతుక్తమితి నవేరంయద్రూపావశ్చ
స్త్రతీయోగితాకాభావప్రే గుప్తవశ్చదకంభావభిన్నాధికరణప్రతలధికర
ణతానరూపకతావశ్చదకప్రవృద్ధికరణధర్మావశ్చస్త్రభావభిన్నప్రేతదుభ
యాభావనివేశిధూమవాప్రప్రేరితాలతా ధూమాభావశజాతీయోయో

మభయాభావశ్చద్రూపేణ యద్రూపావశ్చైవ వ్యాపకతావశ్చైవకర్తృత్వేన వివక్షితతా
త్వత్వావపక్షిణంయోగాభావశ్చైవక్షిణంయోగతాపవశ్చన్యధికరణనిష్ఠా
ధికరణతానవశ్చైవకప్రేవ్యధికరణతానిరూపకతావశ్చైవకతాపభావాదే
వతావృణోభయంభావత్వమస్తివివక్షితవశ్చైవకావశ్చన్యధికరణ
వృత్తివృత్తిత్వమదేశస్థితలతానతత్రాతావృత్తితయాభావశ్చైవక
వభివారిణినవహిణంయోగాభావోలక్షణః ఘటకః ఘటాభావశ్చైవ
మభావతాపదితత్రైవకాభావభేదాభావశ్చైవకాభావభేదసమానా

ధికరణ పుత్రి పుత్ర వధికరణ ధర్మాభావ^{మన}చిన్న ప్రియతమ చయం శత్రుత్వ
 వశేన్నత్ర తియోగి విధయం నరుక్త ద్విత్వాభావశ్చ న్నాభావత్ర వేశః వధికరణ
 ధర్మావశ్చ న్నాభావశంక హేయ వధికరణ ధర్మావశ్చ న్నాభావచిన్నేతి ధూ
 ౧౦౦ మహా పుష్కరితలత్ర ధూమాభావపుశంక హేయ శ్శధతావశ్చేదకావశ్చ
 శమానాధికరణ పుత్రి పుత్ర వేశః యదవశత్రుశత్రాభావవాన్త్రవ్యాసలత్త
 విశిష్ట శత్రాభావాదితలత్రాపి నాధ్యభావశమానాధికరణ పుత్రి పుత్రశులపేత్త
 భావే శత్రుదత్తివ్యాధిః భవతీత్రవ్యాసలత్త విశిష్ట విశిష్ట శత్రాభావ శుశాధ

తాను కౌశల సేవనం వలన తాను విశిష్ట సత్కారావసరం తాను వసానం